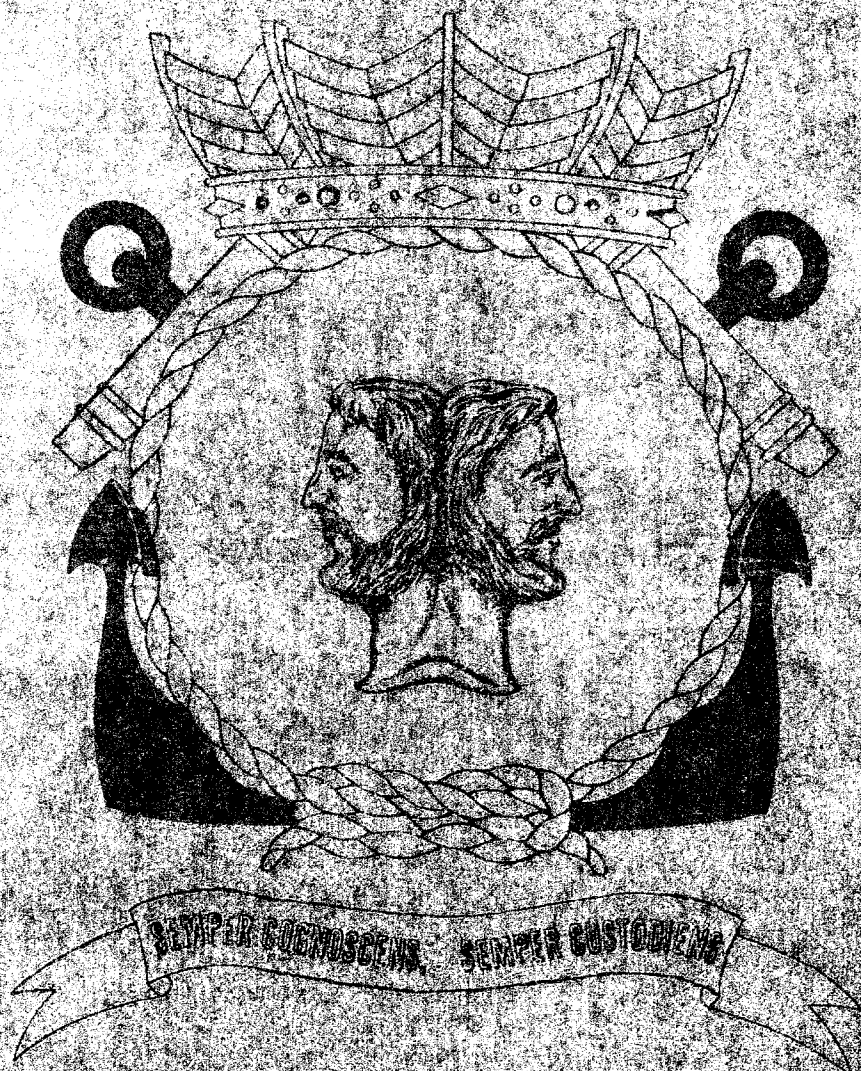

KONINKLIJKE MARINE

Ex.Nr. 27

PIR

MARID

PERIODIEK INLICHTINGEN RAPPORT
VAN DE MARINE INLICHTINGEDIENST

1982/6

PERIODIEK INLICHTINGENRAPPORT 1982/6

INHOUD

<u>HOOFDSTUK</u>	<u>ONDERWERP</u>	<u>BLADZIJDE</u>
I	<u>ALGEMEEN</u> a. Het Sovjet West-Afrika contingent. b. Sovjet-scheepvaart in Rotterdam.	1 - 16 17 - 26
II	<u>BEWAPENING</u> De mijnendreiging. Het MCM- potentieel van Sovjet- supertrawlers.	27 - 33
III	<u>SCHEEPSBOUW/KARAKTERISTIEKEN</u> a. OSCAR SSGSN b. KIEV-CVSG. Bouwnr. 4 c. KIROV-CGN. Bouwnr. 2 d. BLK-COM-1CG Bouwnr. 1 e. UDALOY DDGS/GRISHA-IV FFL	34 - 36 37 37 - 39 39 40 - 41
IV	<u>BEVEILIGING</u> De "ONKRUIT"-beweging. <u>DISTRIBUTIE</u>	42 - 54

HOOFDSTUK IA L G E M E E NSOVJET MARINE-AKTIVITEITEN IN/NABIJ WEST-AFRIKAINLEIDING

1. Sedert 1970, ten tijde van de machtsovername in Guinée, onderhoudt de Sovjet Unie een permanente marine-presentie in West-Afrika. De omvang van deze marine-presentie is in de loop der jaren aan wisselingen onderhevig geweest. Zij heeft voornamelijk een politiek doel en draagt bij tot de verbreiding van de Sovjet-invloedsfeer het West-Afrikaanse continent.

DOEL VAN DE SOVJET-PRESENTIE

2. Hierbij kan men onderscheid maken tussen politieke en militaire doelstellingen:

a. Politieke doelstellingen:

- (1) de vestiging en verbreiding van de Sovjet-invloedsfeer op het West-Afrikaanse continent;
- (2) de gelijktijdige afbreuk daardoor van de invloed van de Volksrepubliek China en Westerse landen;
- (3) de bescherming van Sovjet-personeel, te werk gesteld in Sovjet-georiënteerde West-Afrikaanse kuststaten.

b. Militaire doelstellingen:

- (1) het verkrijgen van havenfaciliteiten voor marine-eenheden, die vanuit Europese havens ontplooiën naar het Zuid-Atlantisch gebied en de Indische Oceaan;
- (2) het beheersen van het West-Afrikaans zeegebied teneinde een bedreiging te kunnen vormen voor de vitale verbindinglijnen (SLOC's) van het Westen;
- (3) het verkrijgen van controle op de olieroutes van Europa (+ 60% van de olie bestemd voor Europa loopt via West-Afrika);
- (4) het beschermen van Sovjet marineleveranties aan bevriende naties;
- (5) het beschermen van de Sovjet-visserijvloot in dit gebied.

3. Maatregelen om de doelstellingen te bereiken

- a. het brengen van vloot- en havenbezoeken door marine- en koopvaardij-eenheden;

- b. het tekenen van overeenkomsten met landen waar de USSR haar invloed wenst te vestigen c.q. te vergroten (o.a. visserij-overeenkomsten);
- c. leveranties van militair materieel, waarbij veelal geen onderdelen worden geleverd, zodat het ontvangende land afhankelijk blijft van de USSR;
- d. het gebruik maken van vliegvelden voor tussenstops van civiele vliegtuigen (AEROFLOT) en voor detacheringen van BEAR-DELTA LRMP's van de Sovjet-MLD;
- e. het verlenen van technische (veelal militaire) assistentie. Sovjet-militair personeel treedt op als militaire adviseurs in hoofdkwartieren, maar ook in lagere echelons.

OMVANG VAN DE PRESENTIE

4. Het aantal Sovjet marine-eenheden dat deel uitmaakt van het West-Afrika contingent is de laatste jaren vrijwel constant en bestaat uit de volgende type eenheden:

a. Bovenwatereenheden (combattanten)

gemiddeld	1 GW-jager	(KANIN, MOD KILDIN-klasse)
incidenteel	1 GW-fregat	(KRIVAK-klasse)
	1 MSF	(NATYA-klasse)
	1 LST	(ROPUCHA/ALLIGATOR-klasse)

b. Onderzeeboten

Gedurende de periode 1972 - midden 1980 bevond zich gemiddeld 1 FOXTROT SS op patrouille. Sedertdien vinden patrouilles slechts incidenteel plaats.

c. Hulpschepen/onderzoekingsvaartuigen

Gemiddeld maken 2/3 tankers deel uit van het contingent, alsmede 1 reparatieschip (AMUR en OSKOL-klasse). Het aantal aanwezige onderzoekings/ruimtevaart-hulpschepen wisselt en is afhankelijk van het seizoen en het ruimtevaartprogramma.

d. AGI-vaartuigen

Gemiddeld is 1 AGI aanwezig, opererend bij het eiland Ascension.

e. Vliegtuigen

(1) Sinds 1973 draagt ook de Noordvloot-MLD bij tot de Sovjet-presentie in West-Afrika. Na enige familiarisatie-vluchten van militair personeel in AEROFLOT-vliegtuigen, werd toen voor de eerste maal een paar BEAR-DELTA's gedurende enige weken gedetacheerd in Conakry.

- (2) In 1977 werd de basis verlegd naar Luanda, waar sindsdien gem. 3 detacheringen plaatsvonden tot de frequentie ged. 1981 aanzienlijk werd opgevoerd tot 8 detacheringen. In dezelfde periode werden ook de detacheringen op Cuba uitgebreid. Deze tendens zet zich ook dit jaar voort.
 - (3) Ter ondersteuning zijn tijdens BEAR-D detacheringen steeds ook AN-12 CUB en/of IL-62 CLASSIC aanwezig.
5. Eenheden ingedeeld bij het West-Afrika contingent zijn zowel afkomstig uit de Noordelijke, de Oostzee als de Zwartezeevloot. De aanwezige combattant in Conakry (Guinée) fungeert meestal als bevelvoerende eenheid. In het kader van een algemene tendens verblijft deze eenheid de laatste tijd echter langere periodes in Luanda (Angola).

INZET VAN SOVJET MARINE-EENHEDEN

6. Het aantal aanwezige Sovjet marine-eenheden wisselt al naar gelang de politieke situatie in West-Afrika. In het verleden werden marine-eenheden nogal eens ingezet voor politieke doeleinden, bv.:
- a. 1970
De USSR stuurde 2 GW-jagers bijgestaan door een tanker naar Conakry (Guinée) tijdens de machtsovername in dat land. Guinée werd toen aangevallen door Guinéese bannelingen met steun van Portugal.
 - b. 1972
Een ALLIGATOR-klasse LST wordt ten anker gelegd voor het presidentiële paleis in Conakry als teken van bescherming voor president Toure.
 - c. 1975 - 1976
Sovjet marine-eenheden worden ingezet tijdens de Angolese burgeroorlog.
 - (1) De Sovjet marine presentie voor de Angolese kust bestond uit 1 Kresta II GW kruiser, een Alligator LST en een SAM KOTLIN DDG. Het meest opmerkelijke was de SSM-patrouille van een JULIETT SSG. De aanwezigheid van deze eenheid zorgde voor een "anti-shipping weapon platform" met een goede target acquisition capaciteit. Daarbij komt dat de gedetacheerde Bear-D LRMP's te Conakry (Guinée) een video-relay mogelijkheid bezitten voor de SS-N-3.
 - (2) Deze aanwezigheid bij Angola resulteerde in een verzwakking van het SOVMEDRON, aangezien de eenheden daaraan werden onttrokken. Deze grotere presentie deed de behoefte aan tankers vergroten. Deze werden eveneens aan het SOVMEDRON onttrokken.

- (3) Naast het posteren van eenheden voor de Angolese kust, bevond zich geruime tijd een "contingency force", o.m. bestaande uit een SVERDLOV klasse kruiser bij de Straat van Gibraltar.
- (4) Hetgeen de Sovjets naar Angola stuurden stond in duidelijk contrast met hetgeen zij in staat waren te sturen tijdens de Cubacrisis in 1962.
- (5) De maritieme reactie van de USSR leidde tot de conclusie dat zij zich sterk genoeg achtten om een eventuele maritieme confrontatie met de VS te riskeren. Anderzijds moet het de Sovjets in een vrij vroeg stadium duidelijk zijn geweest, dat het gevaar van een dergelijke confrontatie niet erg groot was. Waarschijnlijk was deze presentie dan ook een maritiem machtsvertoon t.o.v. de VS met het doel de status van de Sovjet Unie als maritieme grootmacht te bevestigen/vergroten.

d. 1977

Sovjet marine-eenheden liepen Benin (Cotonou) binnen ten tijde van een poging tot staatsgreep tegen president Kerekou.

7. Daarnaast werden Sovjet marine-eenheden enige malen ingezet ter bescherming van eigen visserij-schepen:

a. 1968 - 1969

De USSR stuurde 2 GW jagers, een onderzeeboot en een tanker naar West-Afrika i.v.m. het opbrengen van 2 Sovjet-vistrawlers door Ghana i.v.m. het vissen binnen de territoriale wateren. Daarnaast verdacht de regering van Ghana de trawlers ervan clandestiene steun te verlenen aan subversieve elementen.

b. 1980

De USSR stuurde een KANIN GW jager, 1 KRIVAK GW fregat en een NATYA, mijnenveger naar de Westelijke Sahara i.v.m. het opbrengen van Sovjet-vistrawlers door Marokko, wegens het vissen in de territoriale wateren. In totaal werden 3 Sovjet-trawlers opgebracht naast een Pools en Cubaans vaartuig. Vermoedelijk zijn de Sovjets akkoord gegaan met het betalen van een kleine boete. Zij zullen echter hebben vermeden de Marokkaanse souvereiniteit over de wateren v.d. Westelijke Sahara te erkennen.

AKTIVITEITEN

9. Bovenwatereenheden

Door combattanten behorend tot het West-Afrika contingent wordt nauwelijks geoefend. Er is slechts sprake van routinematige "ship-board training".

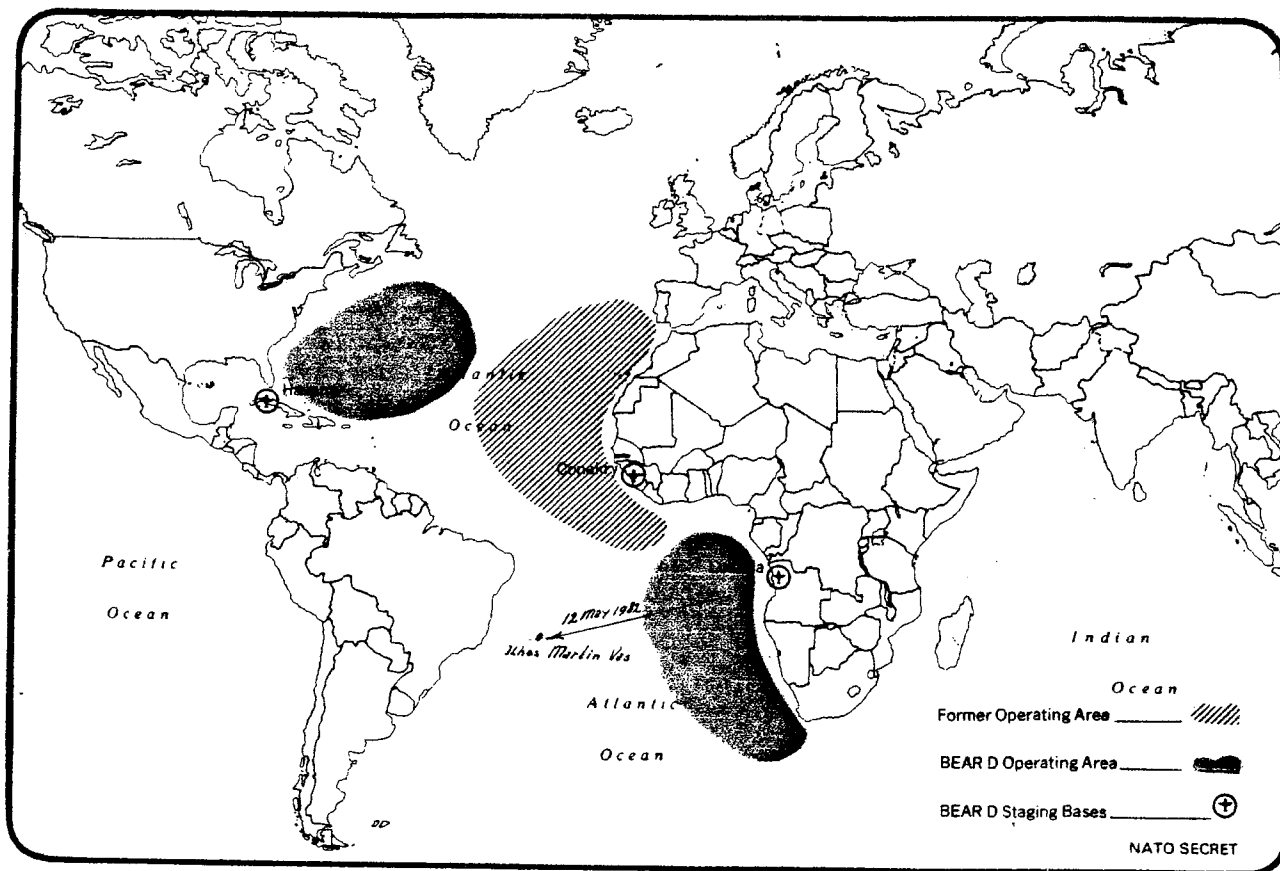
Zij worden van tijd tot tijd naar West-Afrikaanse kuststaten gestuurd voor het afleggen van vlootbezoeken ("show of the flag"). Overige bovenwatereenheden zijn betrokken bij hydrografische operaties, ruimtevaartondersteunende taken en het verzamelen van inlichtingen. AGI-vaartuigen zijn bijvoorbeeld betrokken bij schaduwoperaties op proeflanceringen van het Amerikaanse TRIDENT-geleidewapen, één voor de Amerikaanse Oostkust en één in het splash down-gebied nabij Ascension.

10. Onderzeeboten

- a. Omtrent de aanwezigheid van Sovjet onderzeeboten in West-Afrika wordt aangenomen, dat zich regelmatig een FOXTROT SS op patrouille bevond in de periode 1972 - midden 1980. In enkele gevallen opereerde een onderzeeboot bij West-Afrika, alvorens op te stomen naar Cuba om aldaar met bovenwater eenheden een vlootbezoek af te leggen.
- b. I.v.m. politieke spanningen werden eveneens onderzeeboten naar West-Afrika gestuurd. Het meest recente voorbeeld daarvan is de komst van een FOXTROT SS in april van dit jaar i.v.m. de Falklandcrisis en de aanwezigheid van Britse marine-eenheden..
- c. Incidenteel maken 2 VICTOR SSN (type I en II) een transit uit het Noordelijk vlootgebied via West-Afrika naar de Indische Oceaan. Een van de VICTOR's loopt tijdens transit veelal Luanda (Angola) aan.

11. Vliegtuigen

- a. De operatie-gebieden van de BEAR-DELTA's zijn afgebeeld op onderstaande kaart. Voor het eerst tijdens het Falkland-conflict maakten de BEAR's vanuit Conakry een sortie om de west tot aan het Braziliaanse eiland MARTIM VAS.
- b. In 1976, tijdens het Angola-conflict, werden sorties vanuit Conakry voor het eerst gecoördineerd met vluchten vanuit Cuba, waardoor een aanzienlijk verbeterde surveillance boven de midden Zuidatlantische werd verkregen.
- c. Het is opmerkelijk, dat de opvoering van de frequentie der detacheringen v.a. 1981 ook zowel voor Angola als Cuba gold. Het is derhalve duidelijk, dat hier sprake is van een gecoördineerde operatie, die de Sovjet-marine een aanzienlijk vergrootte surveillance-capaciteit in de Zuid-Atlantische Oceaan verschaft.

Bear D Operating Areas .

kaart 1

VOORNAAMSTE STEUNPUNTEN

12. Angola (Luanda/Lobito/Mocamedes)

Sedert de onafhankelijkheid van Angola in 1975 verleent de USSR militaire assistentie. In ruil daarvoor werd Luanda het voornaamste steunpunt voor de Sovjet-marine in West-Afrika. Een klein Sovjet-marinedetachement houdt zich bezig met de opleiding van Angolees marinepersoneel. Er zijn beperkte onderhoudsmogelijkheden in Luanda, maar dit gaat vermoedelijk binnenkort veranderen, aangezien een aantal Sovjet-koopvaardischepen onlangs de Zwarte Zee verliet met een FDD (floating drydock) van \pm 8500 dwt. Als bestemming voor dit dok werd Luanda opgegeven. In Lobito bevindt zich een dok van 2000 dwt. Sinds kort wordt ook Mocamedes in het zuiden incidenteel aangelopen. Het kustverbindingstation in Luanda wordt bemand door Sovjet-, Oostduits en Angolees personeel.

Vanuit Luanda opereren regelmatig Noordvloot BEAR^{LD} LRMP's, die daar worden gestationeerd via Cuba.

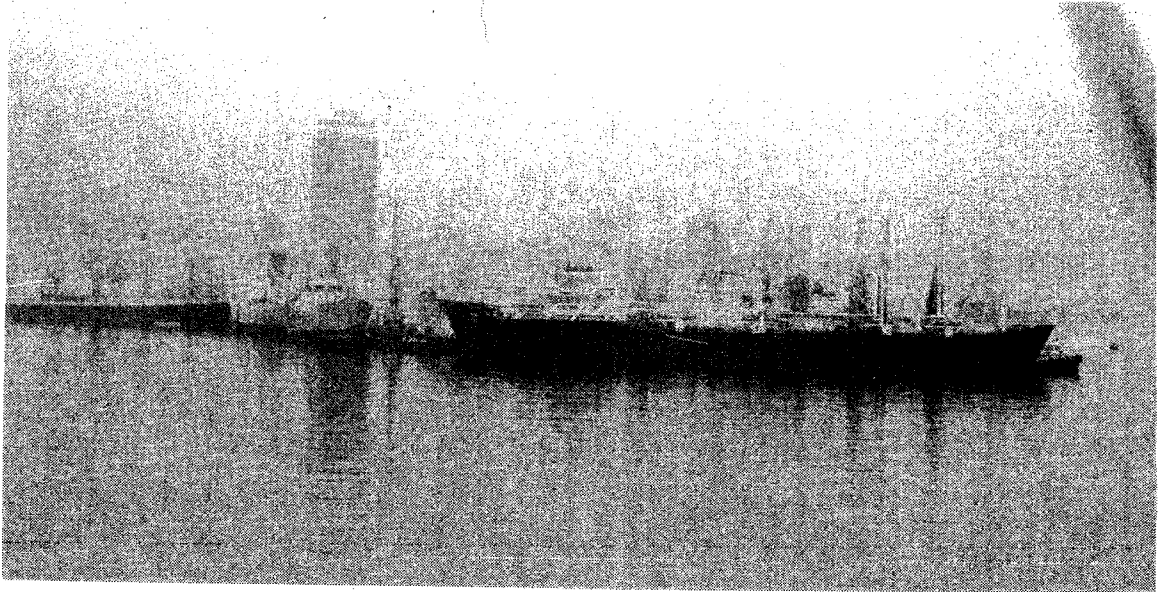

foto no. 1
Luanda (Angola)

12. Guinée (Conakry)

foto no.2
Conakry (Guinée)

- a. Sedert 1970, ten tijde van de machtsovername in Guinée, is Conakr één van de belangrijkste steunpunten van de Sovjet-marine in West-Afrika. Er zijn echter geen reparatiemogelijkheden. Sovjet-steun bij de opbouw van de kustwacht resulteerde erin, dat zij de beschikking kregen over een kustsurveillance-radar. In de periode 1973 - 1977 opereerden BEAR-D LRMP's vanuit Conakry. Deze functie is sedertdien overgenomen door Luanda (Angola) als gevolg van een bekoeling in de Sovjet-Guinéese betrekkingen. De USSR levert echter nog regelmatig militair materieel.
- b. President Seku Touré overweegt al geruime tijd een herorientering op het Westen, althans een meer onafhankelijke positie. Het vinden van een alternatief is niet gemakkelijk gegaan, maar na het recente en succesvolle staatsbezoek aan Washington lijkt deze tendens zich meer en meer te bevestigen. Dit zal naar verwachting de Sovjet-interesse in Angola en andere West-Afrikaanse kuststaten alleen maar vergroten.

OVERIGE WEST-AFRIKAANSE KUSTSTATEN

14. Canarische eilanden

Regelmatig wordt door Sovjet-hulpschepen/researchvaartuigen bevoorraad in Las Palmas. Sovjet-vissersschepen ondergaan hier ook onderhoud.

15. Kaap Verdische eilanden

De USSR levert marinematerieel en tracht in ruil daarvoor marine-faciliteiten te verkrijgen, hetgeen echter nog niet is toegezegd. Sovjet marine-eenheden bezoeken Praia incidenteel. Op het vliegveld Amilcar Cabral zijn Sovjets en Cubanen actief. In 1981 bevonden zich + 60 militaire adviseurs uit de USSR en Cuba op het eiland. In 1979 bezocht een Sovjet-delegatie de Kaap Verdische eilanden en vroeg toestemming voor een marinebasis en een telecommunicatiecentrum op Sao Vincente of op Sal-eiland. Dit verzoek werd afgewezen.

16. Senegal

De Sovjet-visserijvloot maakt intensief gebruik van Dakar. Incidenteel brengen hulpschepen en research/ruimtevaarthulpschepen een havenbezoek aan Dakar. In 1981 werd een nieuwe reparatiewerf geopend, gevormd uit de vroegere werf ACRN en de marinewerf "Arsenal de Dakar". De voornaamste uitbreiding betrof een drijvend dok, geschikt voor schepen tot 60.000 dwt. Deze uitbreiding van reparatiemogelijkheden is ongetwijfeld van belang voor de verdere ontwikkeling van Senegal en van Dakar. Het is bovendien van belang voor het scheepvaartverkeer langs West-Afrika en ook het Sovjet-oog rust met welgevallen op deze faciliteit.

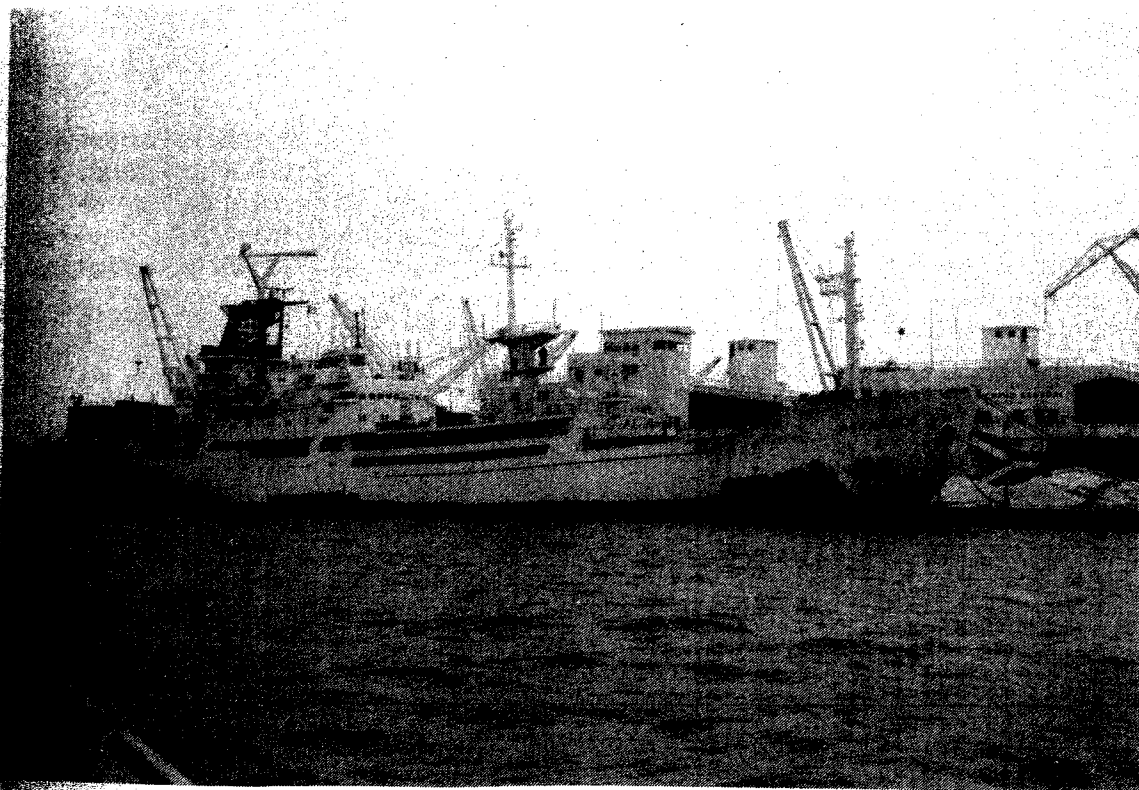

foto no.3
Sovjet SCESS Morzhovets in Dakar

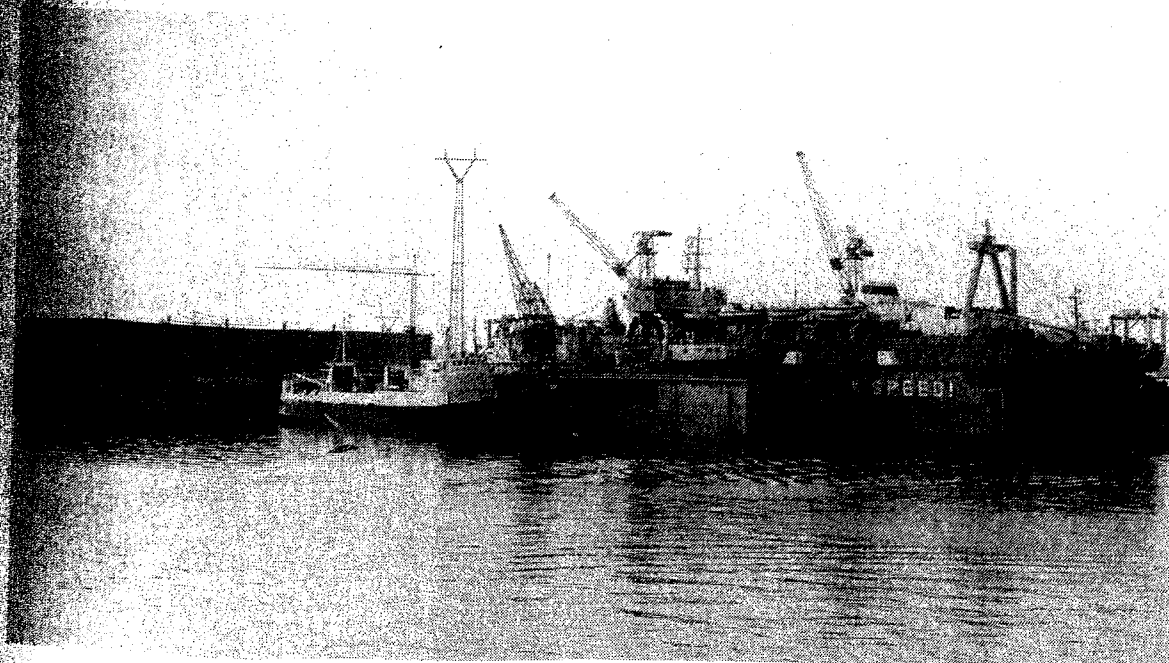

foto no.4
Sovjet-kabellegger KLASMA in dok te Dakar

17. Guinée-Bissau

Guinée-Bissau, voormalig Portugees, onderhoudt sedert haar onafhankelijkheid in 1974 goede relaties met de USSR, DDR en Cuba. Er zijn + 250 militaire en rond 250 burgeradviseurs uit het WP en Cuba. In 1975 werd een visserijverdrag getekend. De Sovjets leveren marine-materieel. In de haven van Bissau bevindt zich regelmatig een reparatieschip.

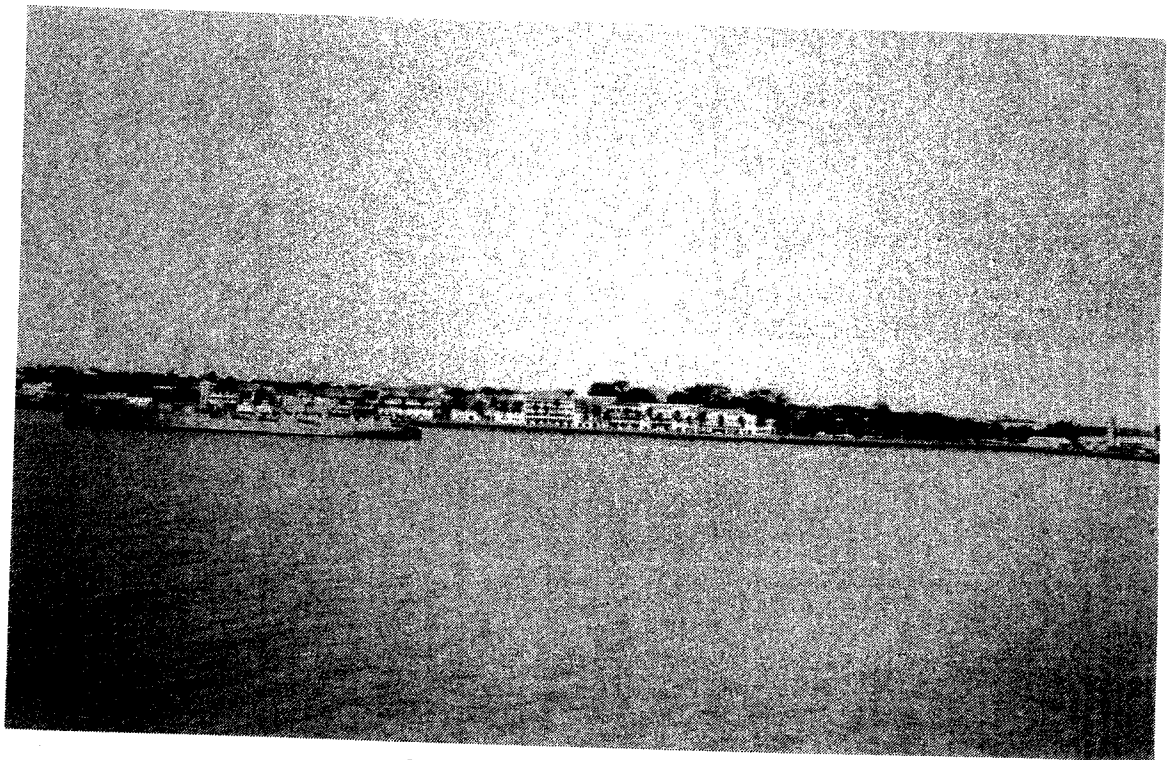

foto no. 5
Sovjet OSKOL-reparatieschip in Bissau

18. Sierra Leone

In Sierra Leone bevinden zich ongeveer 105 militaire adviseurs uit de USSR en Cuba. In 1981 tekende de USSR met Sierra Leone een vriendschapsverdrag.

19. Ghana

Na de visserijincidenten in 1968 - 69 was er sprake van een bekoelde relatie. In 1981 echter werd het eerste bezoek van een Sovjet-combattant een feit, toen een KANIN GW jager met de tanker Tukums een "officieel vriendschapsbezoek" bracht aan Tema.

20. Togo

In maart 1982 werd Togo voor het eerst door een Sovjet-combattant bezocht, t.w. een KANIN GW jager met een tanker. Mogelijk wordt Lomé verder ontwikkeld voor Sovjet-marinegebruik.

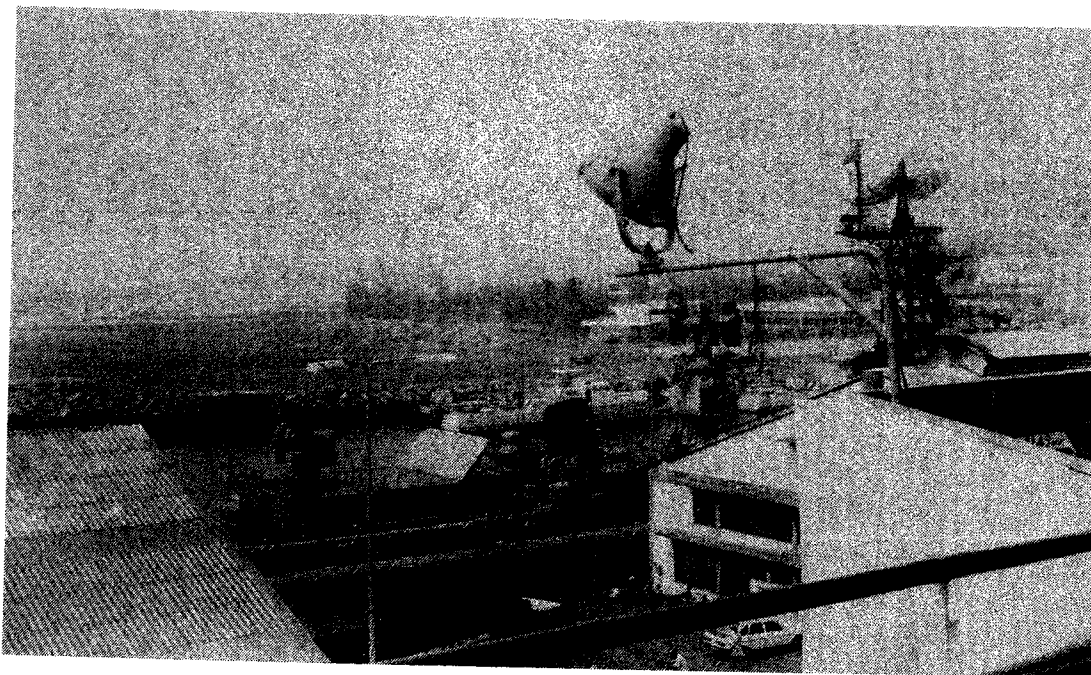

foto no. 6
Sovjet KANIN GW jager in Lomé

24. Benin

Na de staatsgreep tegen de regering van president Kerekou, brachten Sovjet marine-eenheden voor het eerst een bezoek aan Cotonou in 1977. Het vliegveld van Cotonou wordt gebruikt door AEROFLOT vliegtuigen. Er zijn + 100 militaire adviseurs uit WP en Cuba. De USSR levert marine-materieel.

25. Nigeria

Er zijn \pm 25 militaire adviseurs uit de USSR en DDR. In juni van dit jaar werd voor het eerst een Sovjet-vlootbezoek aan Lagos gebracht door de helikopterkruiser MOSKVA, een KRIVAK GW fregat, een tanker, en een FOXTROT klasse onderzeeboot. Aan boord van de MOSKVA bevond zich de plv. commandant van de Zwart Zee-vloot.

26. Sao Tome

Midden 1978 brachten Sovjet marine-eenheden voor het eerst een bezoek aan Sao Tome.

27. Gabon

In Gabon zijn \pm 30 burgeradviseurs uit de USSR, Joegoslavië en Roemenië.

28. Congo-Brazzaville

Sinds 1953 onderhoudt (v.m. Frans-) Congo relaties met communistische landen. Er bevinden zich \pm 3000 Cubaanse instructeurs. Er zijn verbindingsmiddelen ter beschikking van de Sovjets en Cubanen bij Brazzaville en Pointe Noire. De USSR levert marine-materieel.

29. Namibië (Z.W.-Afrika)

De Sovjet-steun aan de bevrijdingsbeweging SWAPO heeft ook een maritieme dimensie. De wateren voor de kust worden intensief bevestigd door Sovjet-schepen en in verband hiermee, maar ook voor toekomstig marine-gebruik; mag worden aangenomen, dat de Sovjets geïnteresseerd zijn in de faciliteiten, die m.n. Walvisbaai zou kunnen bieden.

REACTIE OP HET FALKLAND-CONFLICT

30. Inleiding

- a. Hoewel Sovjet marine-eenheden in het verleden veelvuldig werden ingezet bij politieke ontwikkelingen in het Zuid Atlantisch gebied, werd door de Sovjet-marine nauwelijks gereageerd op de Falklandcrisis tussen Argentinië en Engeland. Hoewel via TASS pro-Argentijnse uitlatingen werden gedaan, reageerde de USSR algemeen nogal terughoudend op de gebeurtenissen.

Deze terughoudendheid was eveneens merkbaar in de Sovjet marine-reaktie. De reeds aanwezige combattanten werden niet voor surveillance ingezet. Slechts 1 AGI bleef "in trail" van een Brits verband. Door BEAR-D werden surveillancevluchten uitgevoerd vanuit Angola tot zuid van Ascension.

- b. De terughoudendheid van de USSR om haar marine te laten reageren lijkt alleszins verklaarbaar. Een te directe reaktie daarvan zou waarschijnlijk een Westerse reaktie hebben uitgelokt, bovendien betrof dit conflict in hoofdzaak de twee strijdende partijen.
- c. Argentinië is echter als graanleverancier belangrijk voor de USSR, maar deze toevoer kwam door het conflict niet in gevaar. Er was in de periode april - mei zelfs sprake van een toename van 115% in de Sovjet-graandel.

31. Bovenwatereenheden (combattanten)

Ten tijde van het uitbreken van de Falklandcrisis maakten 3 Sovjet-combattanten deel uit van het West-Afrika contingent, t.w. een ALLIGATOR-klasse LST en een KRIVAK-klasse GW fregat te Angola, alsmede een NATYA-klasse MSF voor de Westelijke Sahara. Deze eenheden hebben niet gereageerd op de Britse marine-aanwezigheid in het Z. Atl.gebied. Surveillance werd voor het belangrijkste deel uitgevoerd door satellieten. Opmerkelijk was echter de komst van MOSKVA CHG MOSKVA met een KRIVAK-klasse GW fregat vanuit de Zwarte Zee naar het Zuid Atlantisch gebied, bijgestaan door de Boris Chilikin AOR. a/b van de MOSKVA bevond zich de plv. commandant van de Zwartezeevloot, Vadm Kalinin. Een Sovjet-helikopter kruiser verbleef voor het laatst in 1974 bij West-Afrika. Hoewel het huidige verblijf van de MOSKVA voornamelijk "show of the flag" tot doel heeft, is het opmerkelijk dat deze deployment gedeeltelijk juist plaatsvond ten tijde van de Falklandcrisis.

32. Onderzeeboten

Een FOXTROT klasse SS werd op weg naar de Midd.Zee west van Madeira gederouteerd naar het Z. Atlantisch gebied. Dit was de eerste keer sinds juni 1980, dat een FOXTROT bij West-Afrika opereerde. Na een verblijf bij Conakry (Guinée) begaf zij zich met de MOSKVA-groep op weg naar Luanda (Angola) en naar Lagos (Nigeria).

33. AGI/AGS vaartuigen

Een 2-tal AGI's werd betrokken bij surveillance op resp. Britse onderzeebootbewegingen en een Brits verband met het passagiersschip Canberra.

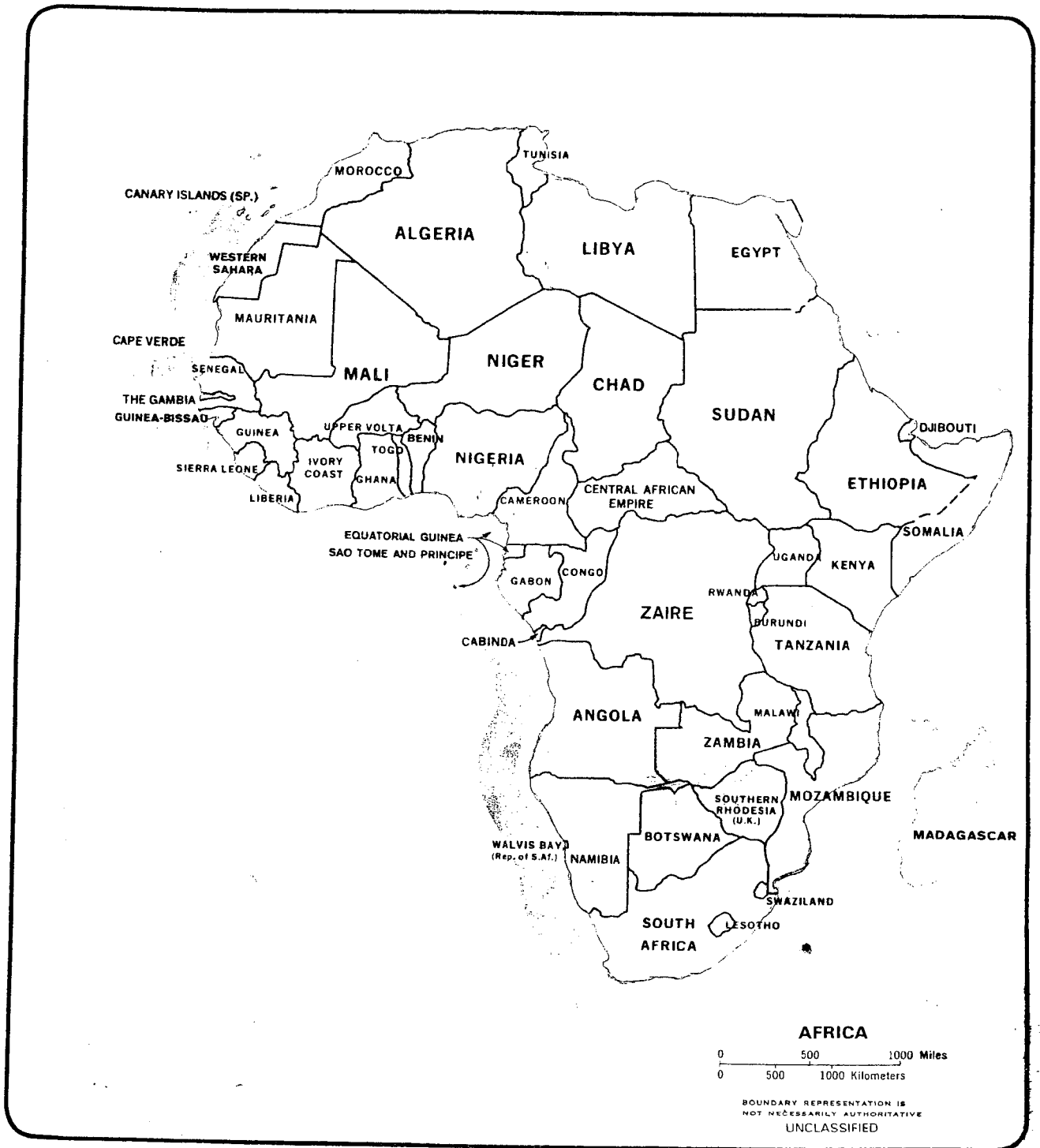
West van Engeland opereerde AGI Teodolit (OKEAN-klasse) en AGS Vaygach (SAMARA-klasse). Komende van deze positie, volgde AGI SSV-501 (PRIMORYE-klasse) het Britse verband met de Canberra tot aan het eiland Ascension in het Z.Atlantisch gebied.

34. Vliegtuigen

- a. Ten tijde van het uitbreken van de Falklandcrisis waren 2 BEAR-D LRMP's gestationeerd bij Luanda (Angola). Zij maakten tijdens hun 17 daagse detachering 3 verkenningsvluchten, welke waarschijnlijk het Britse verband als doel hadden. Gevlogen werd ten Z-W van Liberia, W en N van de Golf van Guinea en ZW van Ascension. Op 30 april werd dit paar BEAR-D afgelost. Tijdens deze nieuwe detachering vonden 3 verkenningsvluchten plaats, waarvan éénmaal zo ver als het Braziliaanse eiland Martim Vas. Dit was de meest westelijke vlucht van BEAR-D vanuit Angola.
- b. Vanuit het Noordelijk vlootgebied was eveneens sprake van een reactie toen op 8 april 2 BEAR-D (Kipelovo) een verkenningsvlucht maakten zo ver zuidelijk als west van Portugal i.v.m. de aanwezigheid van een Brits marineverband op weg naar de Falklands.

35. Satellieten

- a. Op de dag van de Argentijnse landing op 2 april 1982, lanceerde de USSR een 2e generatie foto-satelliet, die een ongebruikelijk lange missie van 50 dagen uitvoerde. Daarmee waren in de Atlantische Oceaan 5 KOSMOS-satellieten actief, waarvoor de Falklands prioriteit 1 was.
- b. Tegenover de Britse ambassadeur in Moskou werd ontkend, dat de informatie uit deze bron ter beschikking werd gesteld aan Argentinië. Eveneens werd ontkend, dat de USSR op korte termijn militaire leveranties aan Argentinië overwoog.

kaart 2

AANTALLEN

gemiddelde aanwezigheid Sovjet eenheden
in het Zuid Atlantisch gebied.

Combattanten

Onderzeeboten

Sigint vaartuigen

Hulpschepen en Research vaartuigen

18

16

14

12

16

10

08

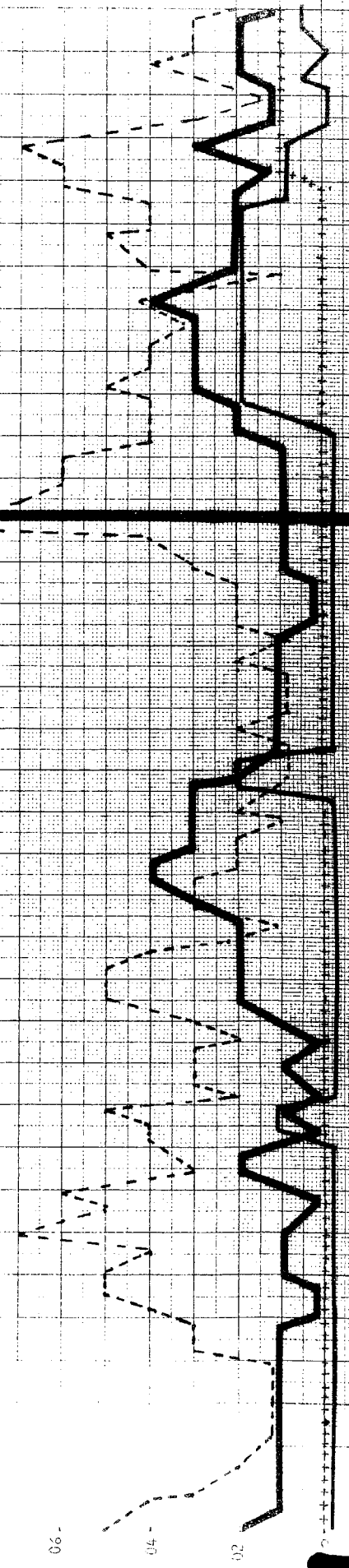
06

04

02

1981

1982

Meer dan 60% van de schepen is binnen twee dagen weg. Ongeveer 3% van de schepen blijft langer dan twee weken. Om even een relatie te leggen naar de grootte van de bemanning: moderne schepen hebben een relatief kleine bemanning, daaruit volgt het merkwaardige verschijnsel dat schepen met een grotere bemanning doorgaans langer binnen liggen.

6. Ligplaatsen

De meeste schepen onder Sovjet vlag gaan naar de :

Waalhaven	: 53%
Merwehaven en Vlaardingen volgen met	: 13%
Maas-, Katendrechtse-, en Spoorweghaven	: 12%
Botlek	: 9%
Pernis	: 5%
Europoort en Maasvlakte	: 5%
Eemhaven	: 2%
Parkhaven e.o.	: 1%

Deze gegevens zijn een steekproefgemiddelde tussen 1973 en 1980. Het is duidelijk dat er momenteel een verschuiving optreedt van de Oostelijke havens en de havens op de Noordoever, naar de Eemhaven en de Maasvlakte. Maar de Waalhaven blijft de absolute topper. (Op bladzijde een kaartje van de haven.)

BEMANNING

7. Kwantiteit van de Sovjet-zeelieden

In de Rotterdamse haven bezetten de Sovjet-zeelieden met 8% een goede derde plaats na de Britten (13%) en de West-Duitsers (10%).

(N.B.: maar 5% van de zeelieden in Rotterdam hebben de Nederlandse nationaliteit).

Jaarlijks komen er ongeveer 45000 Sovjet-zeelui in Rotterdam. Verblijfsduur in aanmerking genomen, en volgens schatting van de paspoortencontroledienst, zijn er elke dag zo'n 350 Sovjet-zeelui in Rotterdam.

8. De leeftijd

Samen met de Afrikaanse hebben de Sovjet-schepen gemiddeld de jongste bemanningen. Ongeveer een kwart is jonger dan 25 jaar. Slechts 32% is ouder dan 36 jaar. Overigens maakt gemiddeld 35% van de Sovjet-zeelieden deel uit van de etat -major.

9. De grootte van de bemanning

Het gemiddelde van de aantallen van de bemanningen is voor Sovjet-schepen 37. Overigens geldt de volgende tabel:

4%	van de Sovjet schepen heeft een bemanning van 15-20 man,
19%	" " " 21-29 man,
41%	" " " 30-39 man,
21%	" " " 40-59 man,
15%	" " " meer dan 60 man,

Ter vergelijking: De Chinese bemanningen zijn gemiddeld het grootste (52 man). De andere Oosteuropese en Noord-Amerikaanse bemanningen zijn ongeveer even groot (35 man). Het gemiddelde van de bemanningssterkte over alle schepen die Rotterdam aandoen is echter 21.

10. Nationaliteit van de bemanning

Verreweg de meerderheid van alle koopvaardij-schepen heeft een gemengde bemanning, gerekend naar nationaliteit. Het is echter een zeer grote uitzondering als op een Sovjet-schip een bemanningslid van een andere nationaliteit is aangemonsterd. Aan de andere kant is ongeveer 1% van de Sovjet-zeelui niet aangemonsterd op een Sovjet-schip.

11. Verblijfsduur

Door aflossing van bemanningsleden, overstappen op een ander schip, ziekte etc., loopt de verblijfsduur van de Sovjet-zeelui niet helemaal parallel met de verblijfsduur van de Sovjet-schepen:

11%	van de Sovjet-zeelui vertrekt dezelfde dag;
31%	van de Sovjet-zeelui vertrekt na 1 dag
25%	" " " 2 dagen
13%	" " " 3 dagen
11%	" " " 4 dagen
9%	" " " 5 dagen of later.

12. Relatieve presentie

Het percentage van de Sovjet-zeelui, dat een bepaalde haven aandoet, loopt vrijwel parallel aan de tabel van para 6. Het optredende verschil is hoofdzakelijk een gevolg van het feit, dat de diversiteit in bemanninggrootte niet homogeen verdeeld is over de gehele Rotterdamse haven. Een andere vraag is, in hoeverre de Sovjet-zeelui tussen de anderen opvallen in een bepaalde haven.

De volgende tabel is te maken (De getallen geven de percentages weer, in hoeverre Sovjet zeelui deel uitmaken van alle zeelui in die bepaalde haven):

Waalhven	:	14%
Merwehaven en Vlaardingen	:	13%
Maas-, Rijn-, Spoorweghaven	:	7%
Pernis en Botlek	:	5%
Europoort	:	3%
Eemhaven en Parkkade	:	1%

(N.B.: zie ook de laatste zin van para 6).

13. Ontspanning en gedrag

Het is nog steeds zo, dat in groepjes wordt gepassagierd. De groepjes blijven doorgaans ook onderling in oogkontakt. Zij beschikken slechts over een klein bedrag aan Westerse valuta en zijn derhalve vrijwel aangewezen op betaling in Roebels. Dit laatste is mogelijk in een aantal winkeltjes, die geconcentreerd zijn in de noordwest-punt van de wijk Charlois (tussen Waalhaven en Maashaven). Natuurlijk komt het veelvuldig voor, dat een enkeling er alleen op uit gaat in kledij, die hem niet van zijn omgeving onderscheidt; maar dezen trekken om andere redenen de aandacht, zowel aan boord als aan de wal. Dit zijn uiteraard de inlichtingenfunctionarissen. Groepsreizen naar het Tsaar Peter-huisje in Zaandam komen bijna dagelijks voor; het heeft alles weg van een bedevaart. Ook bustochten voor rondtouren e.d. worden vaak georganiseerd. Het gedrag is immer voorbeeldig. Slechts zeer zelden komen Sovjet-burgers met de politie in aanraking. Afstappers en asielvragers uit de Sovjet Unie zijn een zeldzaamheid.

LADING

14. Algemeen

In de eerste vier maanden van 1982 werd nagegaan, wat precies de commerciële omvang is van de door de Sovjet-koopvaardischepen behandelde lading. De hoeveelheid geloste lading bedroeg in dit kwartaal: 4.285.211 kgton bruto. Er werd 1.450.518 kgton bruto geladen.

15. Graan

Graan is één van de noodzakelijk in te voeren artikelen. Elk jaar weer blijken oogsten te verslechteren en de productie de streefcijfers niet te halen.

De vervoerslijnen lopen ook via Rotterdam. In het eerste kwartaal werd met grotere Sovjet-schepen 195.003 kgton graan aangevoerd van elders. In kleinere schepen werd 788.687 kgton naar de Sovjet Unie vervoerd. Overslag in Rotterdam is nodig omdat de grote oceanbulkschepen de kleinere Oostzee-havens niet in kunnen.

16. Olie

Olie is een exportartikel. Uitvoer is noodzakelijk voor de deviezen, hoewel in het Oostblok toch ook een energieprobleem bestaat. Aanvoer in Rotterdam door Sovjet-schepen:

van ruwe olie : 1.664.707 kgton
van minerale olie : 2.200.604 kgton

Van Rotterdam met Sovjet-schepen:

uitgevoerde ruwe olie : 68.230 kgton
uitgevoerde minerale olie : 173.811 kgton

De bestemming van deze uitvoerlading is doorgaans andere Oostbloklanden, maar ook wel naar andere landen in West-Europa.

17. Ertsen/Kolen

Vervoer van erts is verwaarloosbaar. Sovjet-schepen losten in januari t/m april 1982 slechts 2.347 kgton in Rotterdam. Er werd niets geladen. Sovjet-schepen behandelden in Rotterdam géén kolen.

18. Overig massagoed

In Rotterdam werd gelost aan diverse massagoederen (niet zijnde graan, olie erts, kolen en mest) in het eerste kwartaal van 1982: 87.224 kgton, terwijl er 130.552 kgton werd geladen. De ladingen zijn gevarieerd en zeker niet allemaal afkomstig van, of bestemd voor de Sovjet Unie.

Wél voor de Sovjet Unie bestemd zijn de vele ladingen buizen vanuit de Mannesmann fabrieken uit Duitsland. Overslag daarvan vindt plaats in de Waalhaven en ze zijn bestemd voor de veel besproken aardgasleiding van Noord-Rusland naar West-Europa.

19. Containers

Containervervoer mag nog geen naam hebben. Zelfs een stijgende lijn is nog niet te onderkennen. In genoemde periode is door Sovjet-schepen te Rotterdam gelost 37.065 kgton, en geladen 52.816 kgton lading bruto.

20. Stukgoed

Betrekkelijk veel Sovjet-schepen vervoeren nog stukgoed. Het is beslist niet allemaal van en naar de Sovjet Unie. Opmerkelijk echter is de aanvoer van duurdere metalen zoals aluminium, nikkel, chroom en mangaan.

Aangevoerd in het eerste kwartaal: 98.261 kgton bruto lading.
Geladen werd 236.422 kgton bruto.

21. Overzicht van de lading

Om een indruk te geven van de relatieve kwantiteit volgen hieronder de percentages van de lading die door Sovjet schepen in Rotterdam in de eerste vier maanden van 1982 werden gelost en geladen:

	<u>Gelost</u>	<u>Geladen</u>
Graan	4,5%	54.4%
Erts	0%	0%
Div. massagoed	2 %	9 %
Minerale olie	51,4%	12 %
Ruwe olie	39 %	4,7%
Containers	0,9%	3,6%
Stukgoed	2,2%	16,3%
	<hr/>	<hr/>
	100 %	100 %
	4,3 miljoen kgton bruto	1,5 miljoen kgton bruto

Verdere uitsplitsing van het eerste kwartaal naar vier maanden of 17 weken gaf geen aanleiding tot verdere opmerkingen. (Zie ook figuur 3).

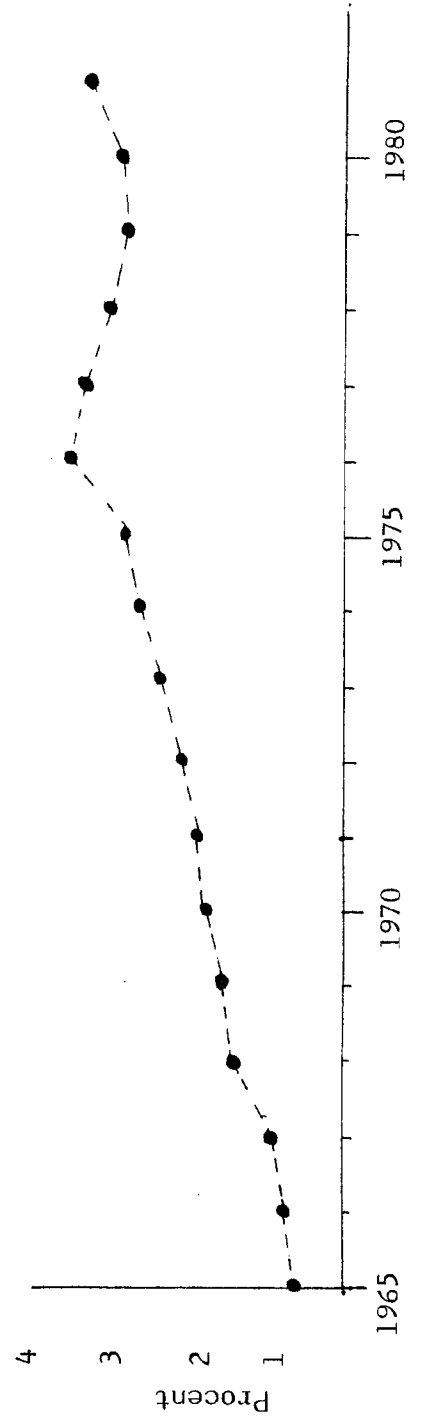
22. Overslagplaatsen

Naar lading gerubriceerd is het volgende, zeer globale, overzicht te maken:

- Graan : Maashaven, Rijnhaven, Botlek, Beneluxhaven, Waalhaven (op de boei), Maasvlakte
- Olie : 8 Petroleumhavens
- Massagoederen : Waalhaven, Maasvlakte, Noordoever, Botlek
- Containers : Waalhaven en Eemhaven
- Stukgoed : Waalhaven, Maashaven en Rijnhaven.

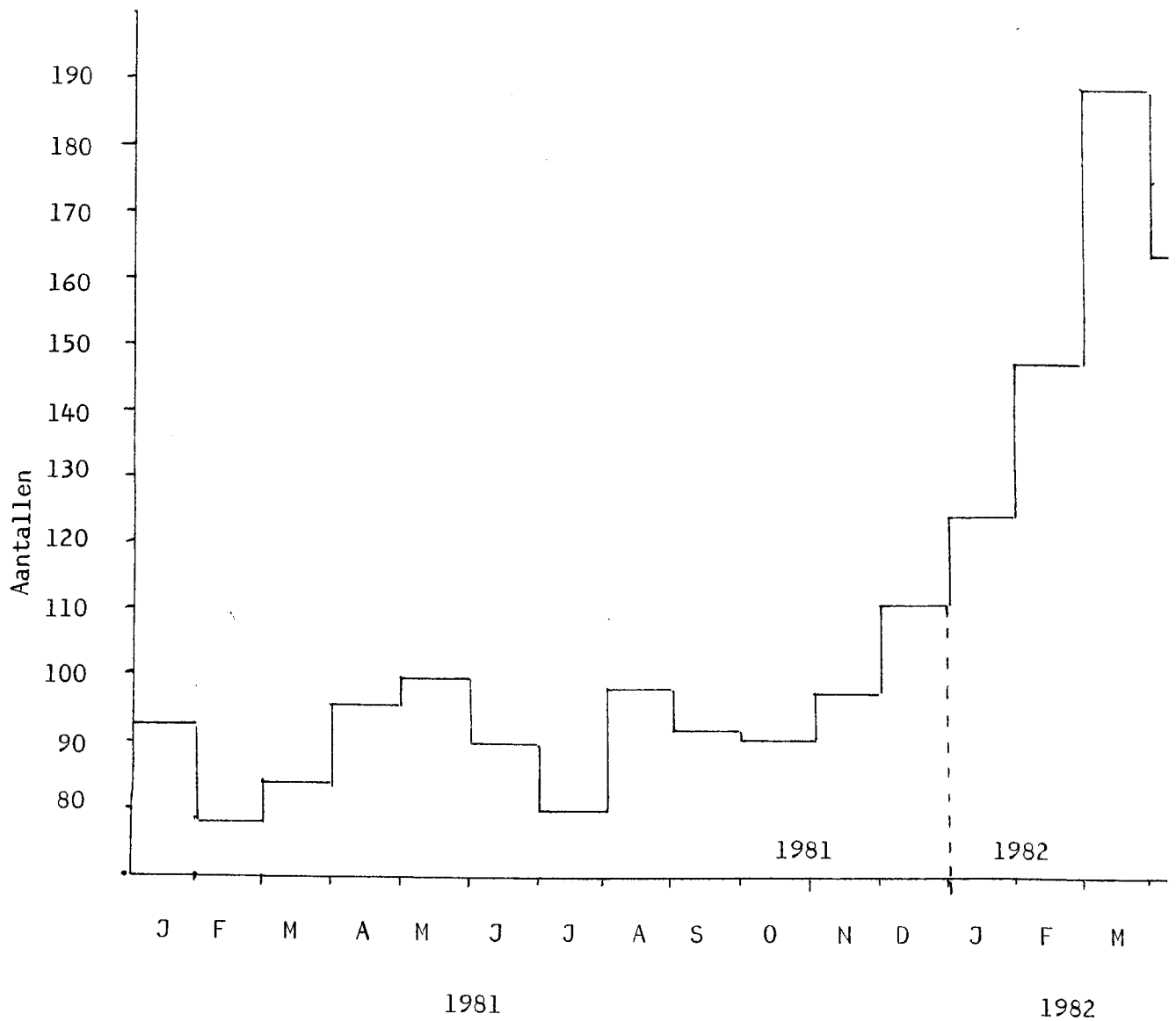
Figuur 1.

Het percentage van de schepen die Rotterdam aandeden en onder Sovjet vlag voeren.

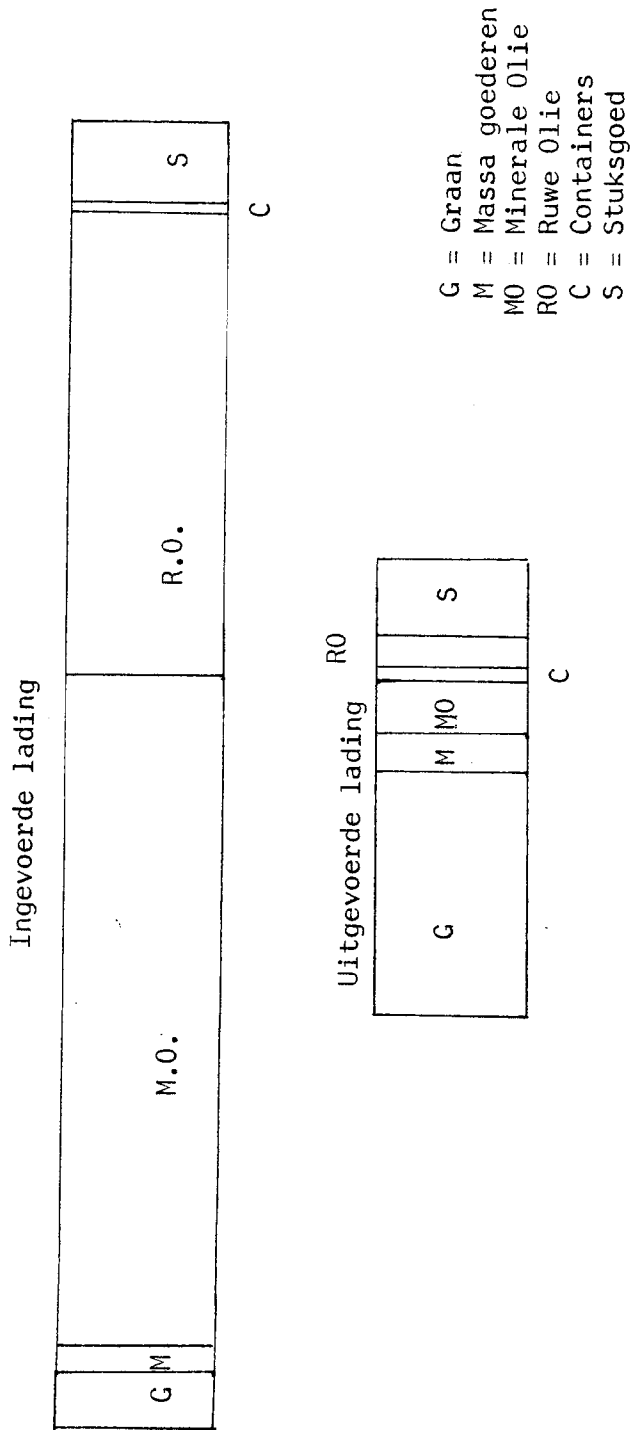
Figuur 2.

Het aantal schepen dat Rotterdam aandeed in de laatste maanden onder Sovjet vlag.

Figuur 3.

Overzicht van de lading die door de Sovjet-schepen in het eerste kwartaal van 1982 in de Rotterdamse haven is verhandeld.

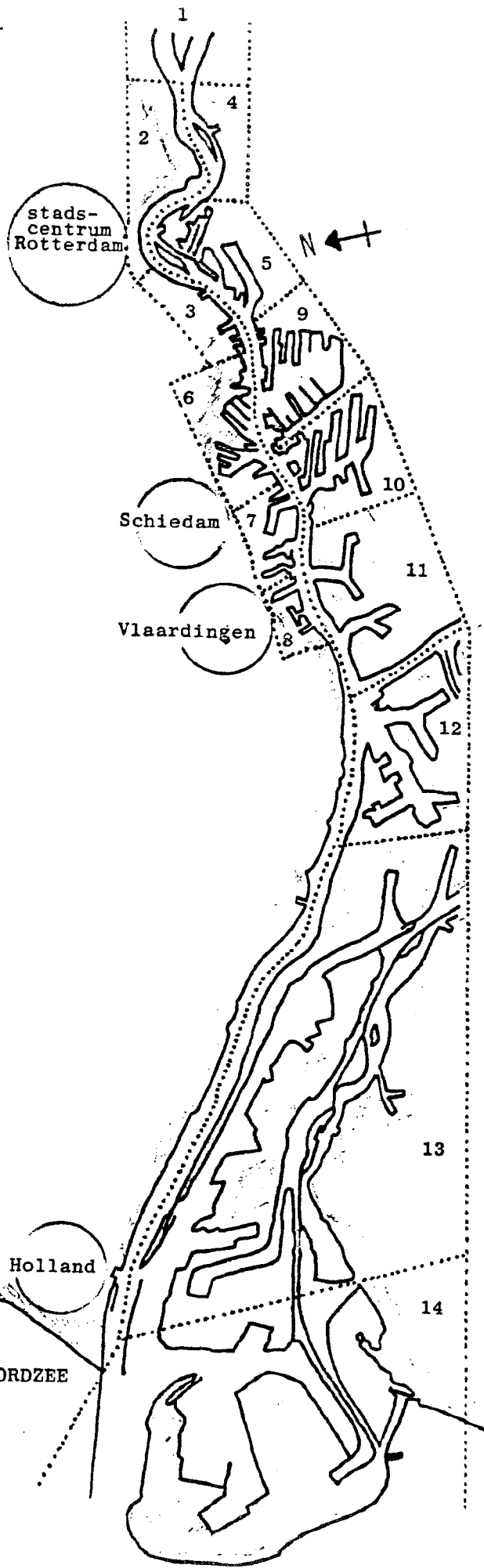

Schaal: 4 cm = 1 Miljoen KGton bruto lading.

De Havenligplaatsen

Figuur 4.

- 1. Bolnes
- 2/3. Kralingen Noordzijde
 - Parkhaven/-kade/Westerkade
 - St. Jobshaven/-kade
 - Lloydkade
 - Schieh./Middenk./Westzeedijk
- 4/5. Brienoord Zuid
 - Spoorweghaven
 - Entrepôthaven
 - Binnenhaven
 - Persoonshaven
 - Koningshaven
 - Rijnhaven
 - Wilhelminakade
 - 1e Katendrechtse haven
 - 2e Katendrechtse haven
 - Maashaven
- 6/7/8. IJselhaven/-kade
 - Lekhaven/-kade
 - Keilehaven
 - Merwehaven
 - Wiltonhaven
 - Wilhelminahaven
 - Vulcaanhaven
 - Koningin Wilhelminahaven
- 9. Waalhaven
- 10. Eemhaven (centrale Geul)
 - 1e Eemhaven
 - Prins Johan Frisohaven
 - Prinses Beatrixhaven
 - Prinses Margriethaven
 - Prins Willem Alexanderhaven
- 11. 2e Petroleumhaven 11. Pernis
- 1e Petroleumhaven
- 12. Botlek
 - Chemiehaven
 - 3e Petroleumhaven
 - Torontohaven
 - Welplaathaven
 - 2e Werkhaven
 - St. Laurens haven
 - Geulhaven
- 13/14. Seinehaven 13. Europoort
- Brittanniëhaven 14. Maasvlakte.
- Calandkanaal
- 7e Petroleumhaven
- Donauhaven
- Weserhaven
- 5e Petroleumhaven
- 4e Petroleumhaven
- Scheurhaven
- Beneluxhaven
- Elbehaven
- Beerkanaal
- 6e Petroleumhaven
- 8e Petroleumhaven
- Mississippihaven
- Nieuwe Rotterdamse Waterweg
- Noordzee-Geul (10-12 km.)

HOOFDSTUK II

BEWAPENING

DE MIJNENDREIGING. MCM-POTENTIEEL VAN SOVJET-SUPERTRAWLERS

1. Zoals aangekondigd in PIR 1982/4 ("De Sovjet-offensieve mijnendreiging") zal deze maand nader worden ingegaan op het MCM-potentieel van enige Sovjet-vissersschepen.
2. Verschillende klassen vissersschepen, in Polen gebouwd voor de Sovjet-Unie, hebben ongebruikelijke deep-ocean trawling-mogelijkheden, die hun een secundaire taak als MCM-eenheden zouden kunnen geven.
Alhoewel, commercieel gezien, de meeste vis in de oceaan zich bevindt op een diepte van 200 meter, hebben de schepen van de RODINA-, SPRUT en IVAN BOCHKOV-klasse ofwel deep trawling of uitgebreide visopsporingsapparatuur.
3. De RODINA-klasse schepen, waarvan de Sovjet-Unie er tien heeft, zijn 85 meter lang, 15 meter breed en zijn uitgerust met een helikopterdek met een daaronder gesitueerde hangar.

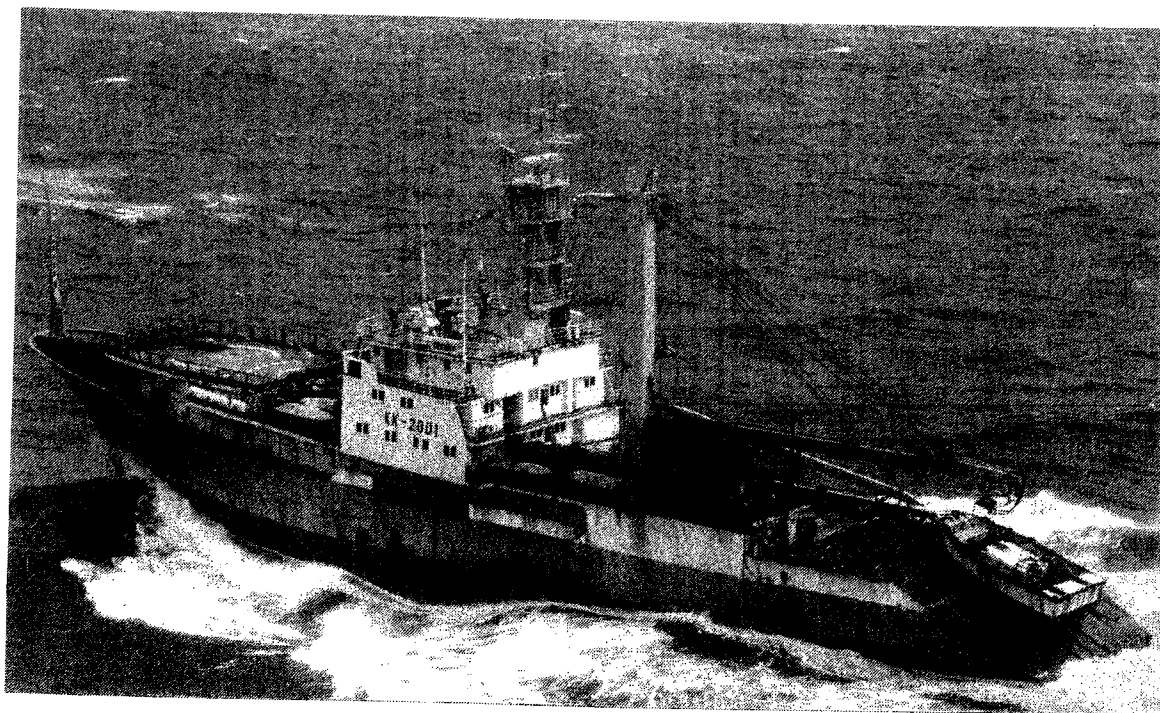

foto no.7
RODINA-klasse

4. Deze tonijn-vissersschepen zijn ontworpen om een zeeg te gebruiken met een lengte van 2.000 meter en met een hoogte van 250 meter.
5. De IVAN BOCHKOV- (foto 8) en SPRUT-klasse schepen (foto 9) zijn fabriekstrawlers.

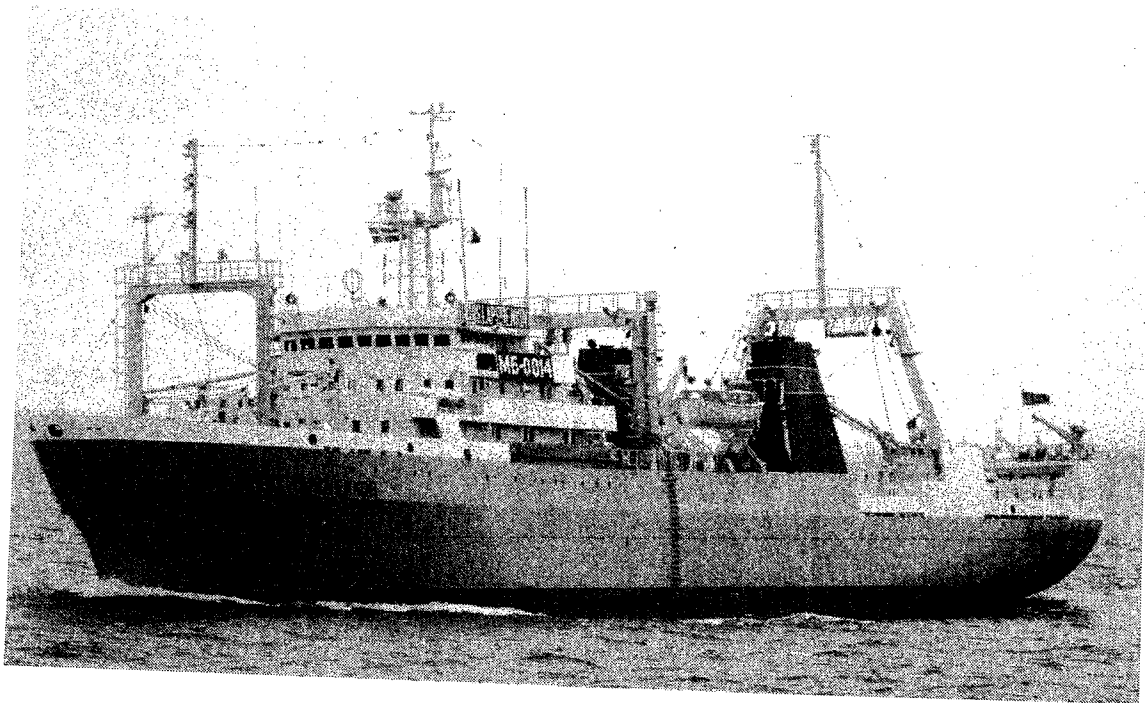

foto no. 8
IVAN BOCHKOV-klasse

en

n

foto no. 9
SPRUT-klasse

De veertien schepen van de IVAN BOCHKOV-klasse zijn 94 meter lang en kunnen vissen tot een diepte van 2.000 meter. De vijf schepen van de SPRUT-klasse zijn 119 meter lang en kunnen vissen tot een diepte van 2.200 meter.

Ook zijn deze schepen uitgerust met zeer accurate navigatie-systemen om de operaties van hun trawlers nauwkeurig te kunnen waarnemen en zijn uitgerust met apparatuur om concentraties vis te localiseren tot op grote diepte.

6. Het zoeken naar bruikbare hoeveelheden vis op grote dieptes is gestart in het midden van de zestiger jaren met Sovjet-research in een leidende rol.

Verschillende klassen diepzee- vissersschepen zijn in serie productie genomen, zodat kan worden aangenomen, dat de Sovjets overtuigd zijn dat de diepzee-visserij nu commercieel kan worden bedreven. De bevindingen van hun research op dit gebied hebben ze overigens nooit openbaar gemaakt.

7. Een bijkomende factor is ook, dat deze nieuwe typen schepen in een oorlogssituatie van grote militaire relevantie kunnen zijn. Ze zijn uitgerust met geavanceerde navigatie- en sonar apparatuur om te kunnen werken op ongemeen grote dieptes. Het is wellicht dan ook geen toeval dat twee van deze klassen, SPRUT en IVAN BOCHKOV, zijn gebouwd op de GDANSK Noordelijke Werf, welke ook amfibische- en hulpschepen heeft gebouwd en bouwt voor de Sovjet-marine.
8. De technische mogelijkheden van de nieuwe visopsprings-apparatuur aan boord van deze schepen zijn nog niet volledig bekend. Het lijkt echter weinig twijfel, dat in tijden van crisis en oorlog deze schepen het MCM-bestand van de Sovjet-marine aanzienlijk zouden kunnen versterken of andere marine-geassocieerde taken zouden kunnen uitvoeren.
9. Veel landen, inclusief de Sovjet Unie, hebben ook in het verleden trawlers als MCM-schepen gebruikt, speciaal in Wereldoorlog I en II. Sommigen waren uitgerust voor het vegen van invloedsmijnen, maar de meeste waren niet geschikt voor een dergelijke functie en werden gebruikt met mechanisch veegtuig. Speciaal na de Tweede Wereldoorlog zijn door de technische vooruitgang in de visserij-industrie de mogelijkheden van trawler-gebruik in de mijnenveeg-rol ook aanzienlijk toegenomen. Met name de supertrawlers zijn hiervoor bijzonder geschikt, omdat zij met gesleepte apparatuur kunnen werken zowel in relatief ondiep als wel zeer diep water.
10. In relatief ondiep water zal de stalen scheepshuid van deze schepen hen echter nogal kwetsbaar maken voor magnetische bodeminvloedsmijnen, maar dit risico zal teniet worden gedaan bij het vegen van anti-onderzeebootmijnen. Deze mijnen zullen, indien zij diep zijn verankerd, niet worden geactiveerd door schepen met geringe diepgang. Indien veegkabels op fabriekstrawlers worden gebruikt als vervanging voor de visnetten, dan lijkt een redelijk potentieel aanwezig tegen dit soort mijnen, gelet op de precieze navigatie en de sonar-zoek mogelijkheden van veel hedendaagse supertrawlers.
11. Een wat nauwkeuriger beschouwing van de nieuwe klassen supertrawlers toont deze MCM- mogelijkheden overtuigend. De SPRUT-klasse bijvoorbeeld is een fabriekshektrawler met een hoog vrijboord, twee doorlopende dekken, een lang voordek, één roer en één verstelbare schroef. In onderstaande tabel zijn de karakteristieken van deze en de andere supertrawlers weergegeven:

	B-406 RODINA	B-400 SPRUT	B408 IVAN BOCHKOV
Waterverplaatsing (DWT)	1800	3700	1759
totale lengte	85.0 m	117.5 m	93.9 m
lengte tussen de loodlijnen	75.0 m	107.5 m	85.0 m
breedte	15.0 m	17.4 m	15.9 m
afstand kiel-hoofddek	6.7 m	11.0 m	7.3 m
diepgang (geladen)	6.0 m	6.5 m	5.6 m
voortstuwing	1 Zgoda/SULZER diesel, 5200 hp	2 Zgoda/SULZER diesel 3600 hp	1 Zgoda/PIELSTICK 5200 hp
dienstsnelheid	16 kn	16 kn	16 kn
cruise radius	15.000 NMI	23.000 NMI	18.000 NMI
endurance	135 dagen	110 dagen	80 dagen
winches			
type	2 vard-Leonaard	2 enkele trommels	2 enkele trommels
indraai snelheid	100 m/min	120 m/min	112 m/min
uitdraai snelheid	350 m/min	200 m/min	220 m/min
trommel capaciteit	2.500 (ieder) van 27 mm dia kabel	5.000 m (ieder) van 32 mm diakabel	4.000 m (ieder) van 28 mm diakabel
vis-opsorings app.	onbekend	PRIBOY-101	onbekend
navigatie	OKEAN_M radar RUMB-radio richtingzoeker KURS_IV gyrokompas	OKEAN_M radar RUMB-radio richtingzoeker KURS_IV gyrokompas	OKEAN_M radar RUMB-radio richtingzoeker KURS_IV gyrokompas
opmerkingen	helikopter; remote controlled winch; dekkraan met twee bomen (5- en 8 ton); kleine kraan SB voor de brug; geschikt voor vissen over SB	remote controlled winch	conventionele 3-tons kraan met uitzwaai tot 3,5 mtr buiten het schip

12. Als we de beschouwing nader richten op de SPRUT-klasse worden de unieke mogelijkheden pas recht duidelijk.
De B-400 SPRUT-klasse is uitgerust om zowel in pool- als tropische gebieden te opereren en is in staat zowel de bodemvisserij als diepzee-trawling te bedrijven, zelfs in gebieden met drijf-ijs. De maximale visdiepte is 2.200 meter.
13. De twee winches met een nominale trekkracht van 20 ton elk en een trommel-capaciteit van 5.000 meter kabel (diameter 32.5 mm) zijn geplaatst op het hoofddek.
Ieder winch heeft een indraai- snelheid van 120 meter per minuut en een uitdraai-snelheid van 200 meter per minuut, waarmee een vrijwel ogenblikkelijk in-/uitdraai capaciteit is gecreëerd met het doel te voorkomen dat het sleeptuig de bodem raakt.
De schepen zijn daarnaast uitgerust met zes schrobnet-lieren met een totale hefcapaciteit van liefst 80 ton.
Het is duidelijk, dat delen van deze uitrusting een applicatie kunnen krijgen in MCM.
14. De diesel-electrische voortstuwing bestaat uit twee ZGODA-SULZER 6 ZL 40/48 type, medium speed motoren welke twee 2.000 KVA generatoren en een noodgenerator aandrijven.
Een ZAMECH-LIAAEEEN verstelbare schroef van roestvrijstaal wordt via een reductiekast (500:178) aangedreven en geeft het schip een dienst-snelheid van 16 Kn. Cruising range is 23.000 NM.
15. Deze eenheden zijn uitgerust met de PRIBOY-101, een systeem van verticale- en horizontale echo-sounders, dat een object met een diameter van 200 mm tot op een diepte van 1200 meter kan waarne- men bij een snelheid tot 10 Kn.
Voor het opsporen van vis kan de PRIBOY-101 in samenwerking met de 20 Khz vis-detectie sonar een object met een diameter van 4 meter opsporen in een gebied tot 3.000 meter vanaf de transducer.
16. Tot de verdere uitrusting van de B-400 SPRUT behoren:
 - a. SARGAN-E gecombineerde echo-sounder en een instelbare 20- of 135 Khz vis-detectie sonar met een geschat bereik van 1.200 meter;
 - b. IGEK-UM sonar;
 - c. SKOL Acoustic transmission unit.

17. De SKOL bepaalt de verticale opening van het trawlnet van 3 tot 45 meter met een nauwkeurigheid van 1 meter.
De positie van het net tussen het wateroppervlak en de bodem wordt bepaald binnen een zone van 35 meter onder en boven het net om te voorkomen dat het net de bodem raakt.
18. De continue meetsystemen, gekoppeld aan de winch op het hoofddek, die weer beschikt over een kabellengte-meetsysteem en een kabelspanningsensor, geven de trawler waarschijnlijk actieve controle over het vistuig gedurende elke fase van de operatie.
19. Het navigatie-systeem omvat een OKEAN-M radar, een RUMB radio-richtingzoeker en een FURS-IV gyrokompas.
20. Polen bouwt ook drie eenheden van een fabriekstrawler-klasse (B-407/AQUILA) voor eigen gebruik
Deze B-407 type schepen worden eveneens gebouwd op de Noordelijke scheepswerf te GDANSK en zijn uitgerust met een zeer nauwkeurige navigatie-apparatuur en met een mogelijkheid om de gedragingen van het trawlnet nauwkeurig te kunnen observeren en te controleren.
De sonar is in staat vis te localiseren tot een diepte van 4.000 meter.

Conclusie

21. Het is al met al duidelijk, dat deze supertrawlers een goed potentieel bieden voor gebruik als MCM-schepen tegen diep verankerde mijnen.
22. Alhoewel de effectiviteit van de PRIBOY-101 als een mine-hunting sonar niet bekend is, is het waarschijnlijk zeer effectief tegen verankerde mijnen op een diepte van 1.200 meter of minder.
23. De sonar- en navigatie apparatuur aan boord van de RODINA- en IVAN BOCHKOV-klasse schepen zijn niet geïdentificeerd, maar zijn waarschijnlijk gelijk aan die van de SPRUT-klasse.
24. De helikopter, die kan opereren vanaf de RODINA-klasse, zou eveneens kunnen opereren in een MCM-rol.
25. De eerlijkheid gebied te stellen, dat het gebruik van deze schepen in een MCM-rol op dit moment nog speculatief is.
De principiële mogelijkheden zijn echter voorhanden om een snelle MCM-applicatie te verwezenlijken in crisis en oorlog.

HOOFDSTUK III
S C H E E P S B O U W / K A R A K T E R I S T I E K E N

1. OSCAR-klasse SSGSN

- a. Bouwnummer 1 van deze klasse werd enige tijd geleden gefotografeerd in het Noordelijk vlootgebied. Opvallend zijn de lange, relatief lage "conning tower" (foto 10) en het "blaaseffect", dat goed is waar te nemen op foto 14.
- b. De eerste OSCAR ving in april 1981 aan met zijn proeftochten en werd vermoedelijk in oktober daaropvolgend operationeel.
- c. De OSCAR is de drager van het SS-N-19 systeem, dat in een bovenwater-variant voorkomt op de KIROV CGN. Het staat wel vast, dat van de CGN niet meer dan twee eenheden zullen worden gebouwd, maar over de bouw van de SSGSN zijn inlichtingen schaarser. Aangenomen wordt, dat ook de bouw van deze lijn beperkt zal zijn, maar het is welhaast duidelijk, dat men problemen ondervindt. De tweede eenheid is vrijwel zeker nog steeds niet te water gelaten. Voor dit project, en voor de TYPHOON SSBN, is een speciale bouwhal neergezet in het Noordelijk Vlootgebied (Severodvinsk).
- d. Voor gedetailleerde karakteristieken van deze eerste OSCAR wordt verwezen naar PIR 1982/3 en 4.

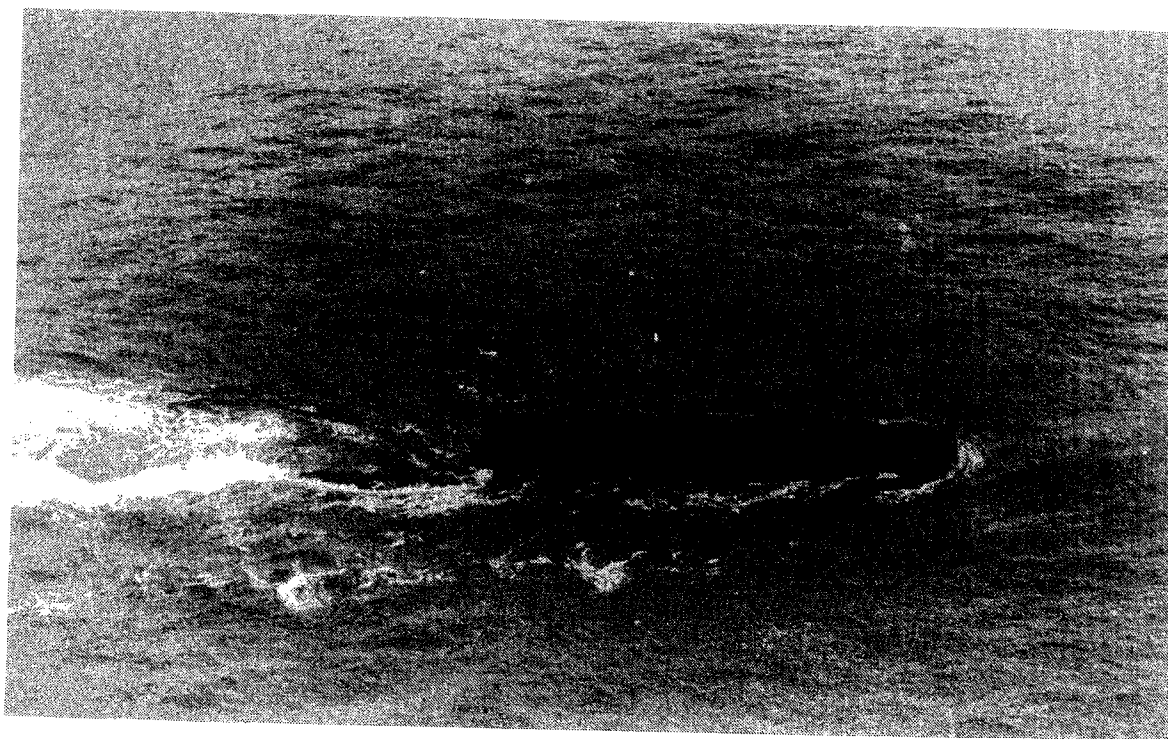

foto no. 10
OSCAR SSGSN, . N.B. de lange en lage "conning tower"

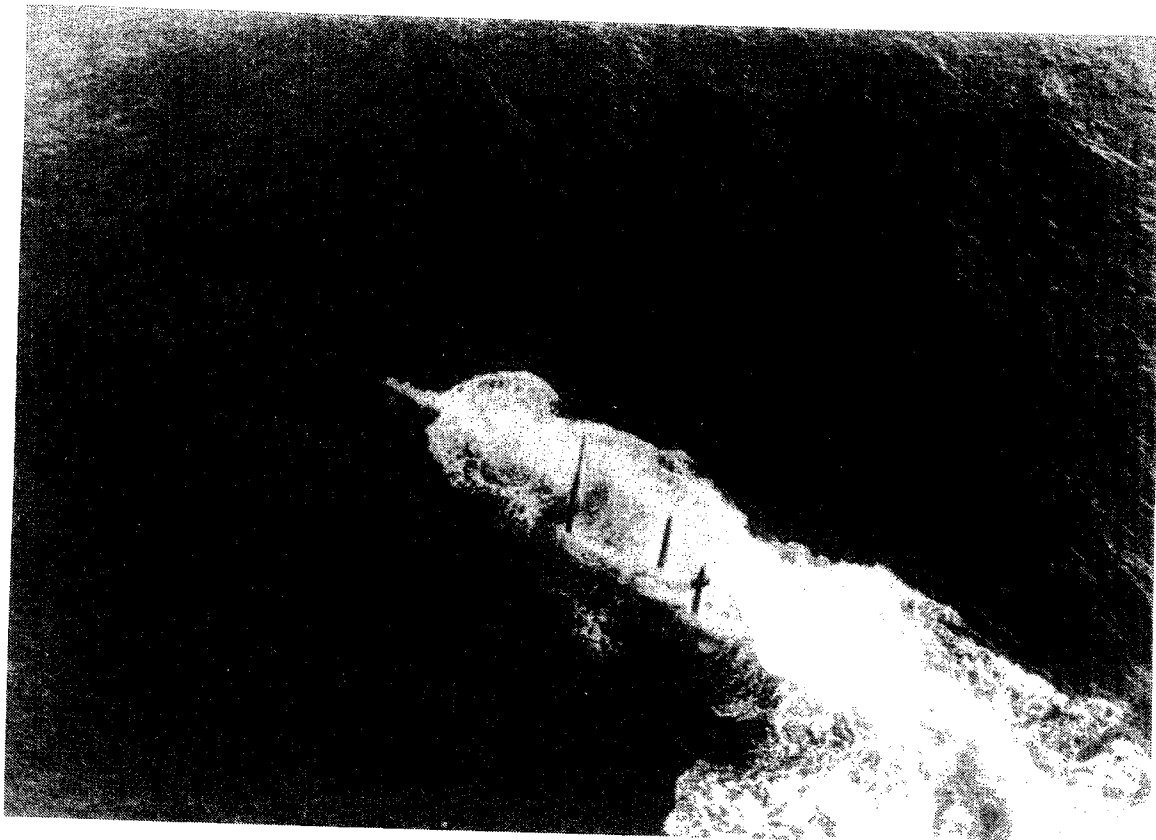

foto no. 11

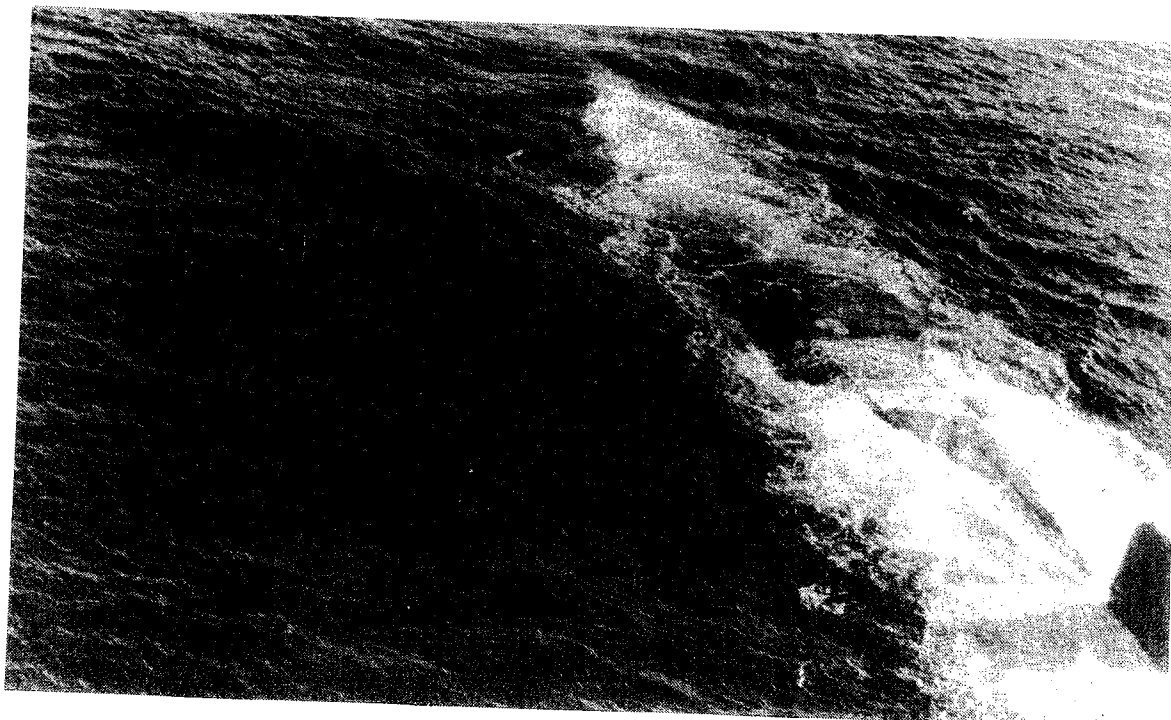

foto no. 12

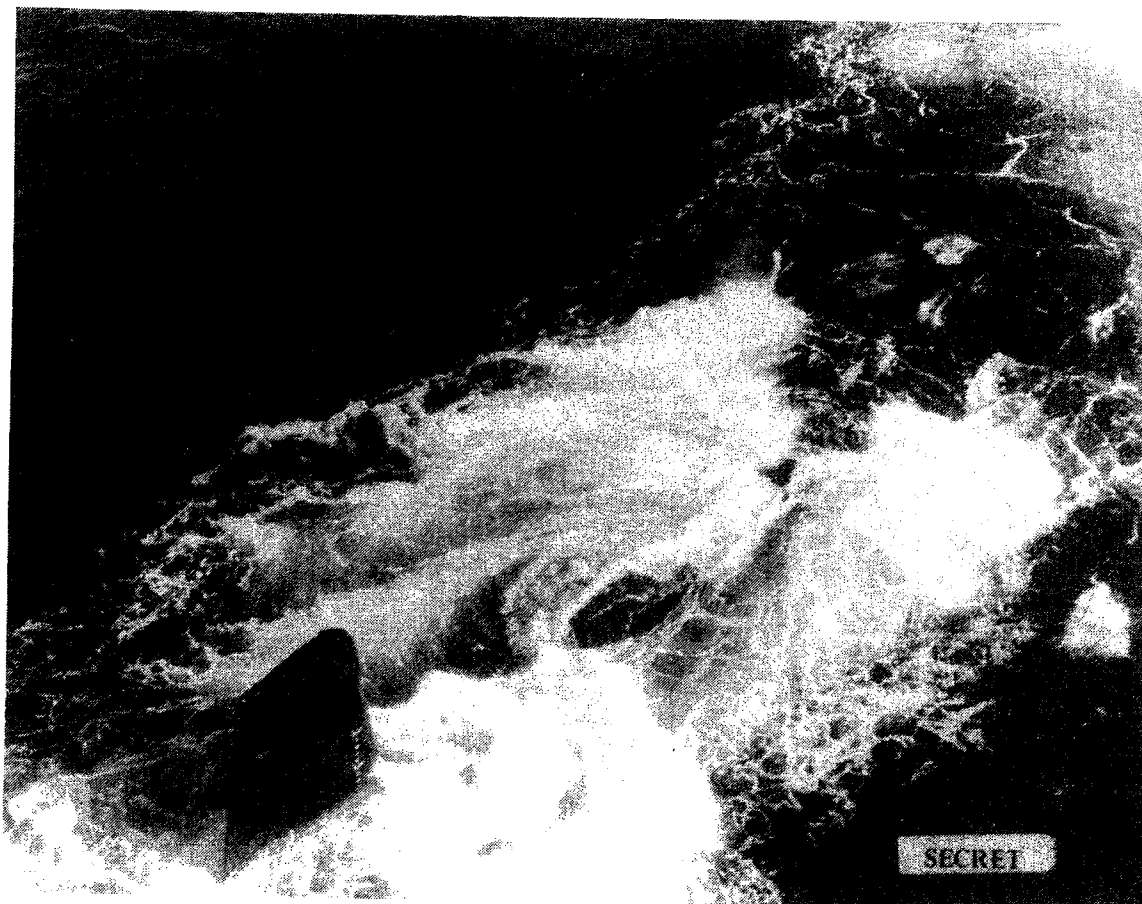

foto no. 13

foto no. 14
Notebene het "blaaseffect"

2. KIEV-klasse CVSG (Bouwnummer 4)

De configuratie van dit schip is ten opzichte van de eerste drie eenheden op een aantal punten zo ingrijpend gewijzigd, dat praktisch van een nieuwe klasse zou kunnen worden gesproken. In PIR 1982/4 is al eerder aangeduid, dat de eenheid vermoedelijk mede wordt gebruikt als prototype voor de geprojecteerde CVA. De tot dusver bekend geworden modificaties zijn de volgende:

- a.. De brugopbouw is doosvormig. Hierop wordt een nieuw "phased array" radar systeem aangebracht, qua uitvoering vergelijkbaar met de Amerikaanse SPY-1;
- b. SS-N-12: Twee tweeling lanceerbuizen in plaats van vier en geen herlaad mogelijkheid;
- c. SA-N-6: Dit systeem is geïnstalleerd op het voorschip in de positie, waar zich op de drie eerste eenheden van de KIEV-klasse het SS-N-12 magazijn bevond;
- d. SS-NX-21: Een met de Amerikaanse TOMAHAWK vergelijkbaar cruise missile systeem zou zijn geïnstalleerd in het voorschip. Omtrent de configuratie van het lanceer systeem is nog niets bekend;
- e. 100 mm kanon: Twee enkelloops opstellingen i.p.v. de beide dubbelloops 76 mm kanons op de eerste drie eenheden;
- f. Overige systemen: Vervallen zijn de SA-N-3, SA-N-4 en SUW-N-1 lanceer opstellingen.

De configuratie van het vliegdek en de liften is ongewijzigd gebleven, zodat aangenomen moet worden, dat dit schip met dezelfde vliegtuigen en helicopters zal opereren als de eerste drie eenheden van de klasse. De verwachte gereedheidsdatum van dit schip is op zijn vroegst eind 1985.

3, KIROV-klasse CGN (Bouwnummer 2)

- a. De afbouw van deze eenheid in Leningrad duurt voort. Proeftocht gereedheidsdatum is vermoedelijk gedurende het vierde kwartaal van 1983. Meer dan twee eenheden worden niet verwacht.
- b. Omtrent de bewapening zijn de volgende gegevens bekend:
 - (1) SS-NX-19: 20 lanceerposities conform bouwnummer 1;
 - (2) SA-N-6 : 12 lanceerposities conform bouwnummer 1;

(3) "UDALOY SAM System": In totaal 12 posities, als volgt verdeeld:

- 8 posities op de plaats waar op bouwnummer 1 de herlaadbare dubbelloops SS-N-14 opstelling is geïnstalleerd.
- 4 posities op de plaats waar op bouwnummer 1 op het achterschip de Gatlings zijn geïnstalleerd.

De vuurleiding voor dit systeem wordt (o.a.?) geïnstalleerd op een platform op de brug en op een platform op het achterschip.

(4) SS-N-14: Het SS-N-14 systeem zoals geïnstalleerd op bouwnummer 1 vervalt. Tot dusver zijn er geen concrete aanwijzing of en hoe het SS-N-14 systeem op bouwnummer 2 zal worden ondergebracht. Rekening wordt gehouden met de mogelijkheid dat er twee vierling lancerbuizen worden geïnstalleerd in de brugvleugels als op de KRESTA-II/KARA/UDALOY-klasse.

(5) 130 mm kanon: Eén dubbelloops opstelling ongeveer op de plaats waar op bouwnummer 1 de 100 mm Y-toren is geïnstalleerd. (N.B. De 100 mm X-toren is eveneens verdwenen; daarvoor in de plaats komt een vuurleidingsradar voor het "UDALOY SAM systeem").

De twee bijgaande foto's tonen het schip in afbouw in Lenin-grad voorjaar 1982.

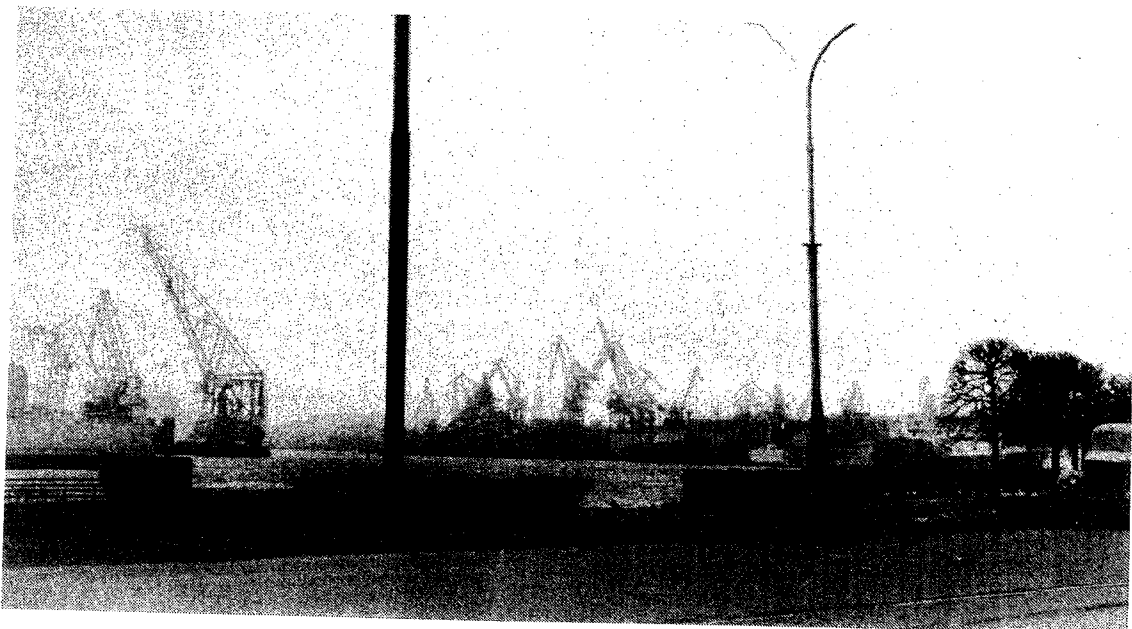

foto no. 15

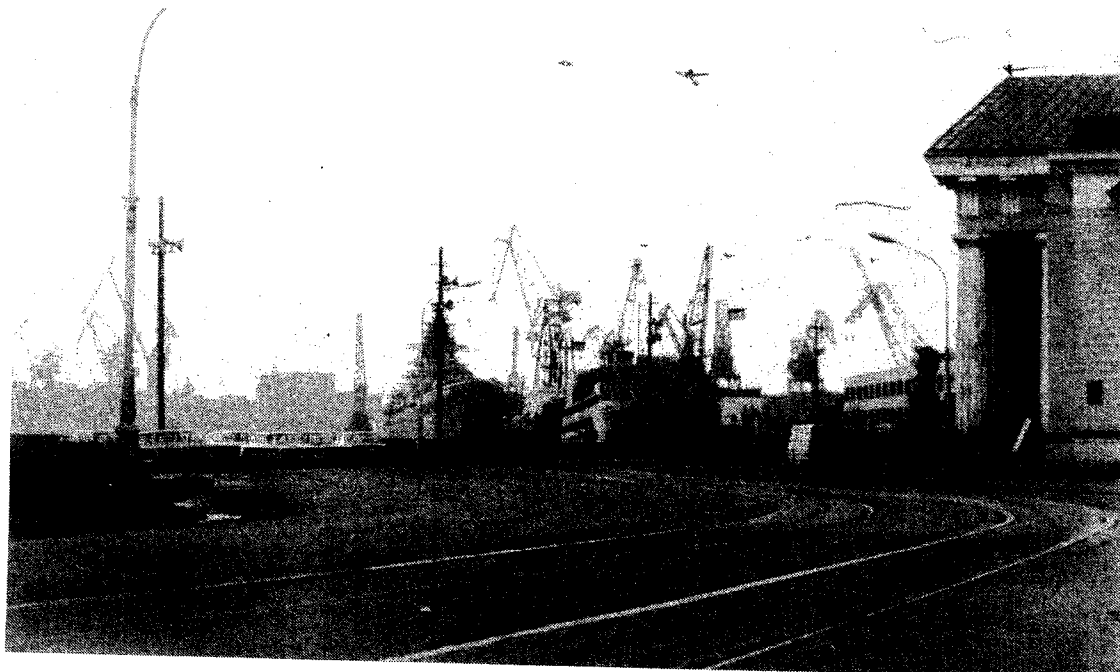

foto no. 16

4. BLK-COM-1 klasse CG

- a. Bouwnummer 1 van deze klasse, welke de werf gedurende maart 1982 voor het eerst heeft verlaten, is na een dok periode thans weer teruggekeerd. Aangenomen wordt, dat de eerste proeftochten gedurende de zomer van dit jaar zullen beginnen.
- b. Het staat nu wel vast, dat deze klasse is bewapend met een gemodificeerde versie van het SS-N-12 cruise missile systeem. De indicatie hiervoor is, dat de TRAP DOOR, noormaals geassocieerd met de standaard-versie van dit wapensysteem in elk geval niet is geïnstalleerd.
- c. De BLK-COM-1 klasse is uitgerust met een nieuw onderzeeboot bestrijdings-systeem, SUW-NX-2, waarvoor twee dubbel-armige lanceeropstellingen zijn aangebracht. Omtrent aard projectiel en rijkwijdte zijn nog geen exacte gegevens bekend.

5. UDALOY DDGS/GRISHA-IV-klasse FFL

- a. Onlangs werd de 13e eenheid van de GRISHA-III klasse geïdentificeerd als het testplatform van het SAM-systeem, dat uiteindelijk op de UDALOY DDGS zal worden geplaatst.
De GRISHA vertoont ook diverse andere wijzingen in vergelijking met de andere eenheden van de klasse, zodat voor deze "single unit" de aanduiding GRISHA-IV FFL werd ingevoerd.
- b. De eenheid is gestationeerd in de Zwarte Zee, terwijl de eerste twee operationele eenheden van de UDALOY DDGS aan de Noordvloot zijn toegevoegd.
- c. De karakteristieken van deze GRISHA-IV, waarvan nog geen goede foto's beschikbaar zijn, worden hier in bijlage gegeven in het standaard-format.

Type	Class	Project	IOC	Country	Date
FFL	GRISHA-IV		1981	UR	06-07-1982
A. General Data					
Origin Country/Location	UR/Zelenodolsk	B. Armament (Supply)			
Building yard	Zelenodolsk 340 Shipyard	SAM "UDALOY SAM System" x 4			(?)
		ADA 30mm Gatling VI x 1			(1000)
Construction start					
Delivery	1980				
Maximum displacement	1200 ts				
Standard displacement	1050 ts				
Length oa/wl	71.6 / 67.7 m				
Beam max/wl	9.8 / 9.5 m				
Draft max/mean	5.7 / 3.7 m				
Engines	2 x gas turbines				
	1 - 2 x diesels				
Propulsion power	unk				
Screws/Rudders	unk / 2				
Speed	30 + kts				
Fuel	200 ts				
Endurance	unk				
Diving depth	-				
Complement	ca 70				

C. Electronics
MC New Type x 1
(Others unk)

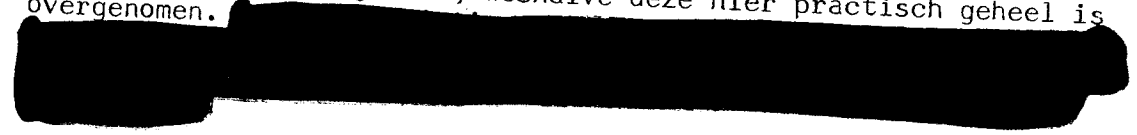
Remarks: GRISHA-III hull 13 was completed to a different configuration and hence redesignated GRISHA-IV during 1982. She is equipped with the "UDALOY SAM System" in an experimental configuration forward and has two gas turbines rather than one. The ship has a widened and lengthened after superstructure that covers the area normally occupied by a twin 57mm gun mount. The new deckhouse has a second small structure atop that probably accommodates the missile fire control radar for the SAM system, which is reportedly somewhat similar to a PGP GROUP in configuration. A 30mm Gatling gun has been added aft. The broad stack reportedly contains twin gas turbine exhausts.

HOOFDSTUK IV
B E V E I L I G I N G

DE "ONKRUIT"-BEWEGING

VOORWOORD

- w/o
1. Onder de noemer "ONKRUIT" zijn sinds 1977 talloze anti-militaristische acties gevoerd, die ook de lezers van dit periodiek niet zullen zijn ontgaan.
-

- w/o
2. Ook voor de militair der zeemacht wordt deze beschouwing van groot belang en **interesse** geacht, weshalve deze hier practisch geheel is overgenomen.
-

INLEIDING

3. "Onkruid", de noemer waaronder sinds 1977 veel anti-militaristische acties gevoerd werden, is eigenlijk alleen maar in negatieve zin te definiëren. Het is geen omliggende organisatie, men heeft geen leden, men heeft geen statuten, men betaalt geen contributie; kortom, het is een "verschijnsel", dat in organisatorisch opzicht nauwelijks in kaart te brengen is.
 4. In de loop van 1974 ontstond er binnen de Vereniging Dienstweigeraars (VD) een stroming, die zich als "Werkgroep Politieke Gevangenen" afzette tegen wat men noemde de pure belangenbehartiging van die dienstweigeraars, die - na als zodanig via de Wet GMD (Gewetensbezwaren Militaire Dienst) "erkend" te zijn - vervangende dienst verrichten. De werkgroep was van mening, dat zelfs het zich beroepen op de wet GMD al inhield, dat men zich onderwierp aan het militarisme. Met het doen van vervangende dienst pleitte men alleen het eigen geweten schoon; men deed echter niets om het leger of het militarisme aan te vallen.
 - 5, Eind 1974/begin 1975 ging de werkgroep ertoe over zich de werkgroep "Onkruid" (Vgl.: Onkruid - buskruid - Onkruid) te noemen. "Onkruid" besloot in mei 1975 zich aan te sluiten bij het op 1 oktober 1974 in Parijs opgerichte Internationale Totaal Dienstweigerings Collectief (ITDC, ook wel genoemd Insoumission Collective Internationale - ICI). Uitvloeisel van dit internationale contact is, dat er zo nu en dan ook buitenlandse dienstweigeraars in Nederland onderduiken.
-

6. In deze periode werd "Onkruit" zich ervan bewust, dat al het ageren tegen de dienstplicht ertoe zou kunnen leiden, dat wèl de dienstplicht afgeschaft zou worden, maar niet het leger en dat het alternatief, een vrijwilligersleger, nog minder aantrekkelijk was. Het accent van de agitatie werd daarom verlegd naar het anti-militarisme en kort samengevat luidden de doelstellingen van "Onkruit" dan ook:
- het steunen van, en organiseren van acties voor totaalweigeraars, die geen beroep doen op de wet GMD, en dus veroordeeld kunnen worden tot een langdurige gevangenisstraf;
 - het protesteren, demonstreren en ageren tegen allerlei militaristische tendenzen in onze maatschappij, zoals vliegshows, vlootdagen, taptoes e.d.;
 - het propageren van het anti-militarisme door middel van spreekbeurten, brochures, affiches e.d.
7. Hierbij richt "Onkruit" zich niet tot het parlement of tot de politieke partijen - die er volgens hen blijk van hebben gegeven toch niet te willen of te kunnen handelen in overeenstemming met geluiden uit de samenleving - maar men spreekt de gewone burgers aan op hun eigen verantwoordelijkheid. Acties worden dan ook niet gevoerd vanuit een centrale organisatie met eisen aan de overheid, maar vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid en zonder discussie met de tegenstander. Typerend voor de sfeer waarin dergelijke acties plaatsvinden is het volgende gesprek, dat plaatsvond tijdens de bezetting van het Ministerie van Defensie op 28-11-1978:
- Ambtenaar: "Wie is jullie leider?"
- Iemand uit de groep: "Hebben we niet."
- Ambtenaar: "Ja, maar wat zijn jullie eisen?"
- Iemand uit de groep: "Hebben we niet".
- Ambtenaar: "Maar wat komen jullie dan doen?"
- Iemand uit de groep: "We komen het leger de oorlog verklaren. Dat is alles".

ORGANISATIE

8. In deze geest is "Onkruit" dan ook "ongeorganiseerd": er bestaan weliswaar "Onkruit"- "afdelingen" in een aantal plaatsen in het land, maar dat wil alleen maar zeggen, dat in die plaatsen een aantal personen verblijft met min of meer gelijke opvattingen, die op min of meer regelmatige tijden bij elkaar komen om te spreken over vanuit deze opvatting noodzakelijke acties.

9. Te eniger tijd zijn "Onkruid"-kernen geconstateerd in: Groningen, Den Haag, Amsterdam, Breda, Deventer, Dordrecht, Haarlem, Den Bosch, Leeuwarden, Leiden, Nijmegen, Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Zoetermeer, Boskoop, Hilversum, Sittard en Maastricht.
10. Het bestaan van "Onkruiters", d.w.z. actievoerders en sympathisanten is geconstateerd in: Achterberg, Amstelveen, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Brunssum, Delft, Den Bosch, Den Haag, Deventer, Doorn, Dordrecht, Ermelo, Gorinchem, Groningen, Haren, Hasselt (B.), Heemskerk, Hengelo, Hilversum, Kampen, Leeuwarden, Leiden, Leidschendam, Maastricht, Middelburg, Midwolde, Noordwijk, Nijmegen, Oosterwolde, Oudenaarde, Rosmalen, Rotterdam, Scheveningen, Sneek, Tilburg, Ureterp, Utrecht, Voorburg, Waalwijk, Wageningen, Wortegem (B.), Zevenbergen, Zeist, Zoetermeer, Zutphen.
11. Belangrijke adressen m.b.t. "Onkruid" zijn:
 - a. Postbus 7007 in Groningen;
 - c. Postbus 569 in Nijmegen;
 - c. Postbus 14688 in Amsterdam.
12. Van januari 1977 tot en met januari 1982 zijn onder de noemer "Onkruid" ca. 200 grotere en kleinere acties geconstateerd: variërend van aanplakacties, gooiën met verfbommen, speelgoedacties, tot bezettingen en overvallen van bedrijven en overheidsinstellingen en niet te vergeten blokkades van munitietreinen en sabotage aan apparatuur van de Nederlandse Spoorwegen.
13. "Onkruid" is ondanks het geringe aantal "Onkruiters" (ca. 500) een niet onaanzienlijke versturende factor in het openbare leven. Dit is mede te danken aan het verschijnsel, dat er eigenlijk geen sprake meer is van onafhankelijk van elkaar optredende actiegroepen zoals: krakers, Anti Kernenergie Beweging, Anti Militaristen, Vredesgroepen, feministen, milieuactivisten e.d. "Actiewezen" is eigenlijk een betere naam voor al deze nieuwe sociale bewegingen. Men neemt over en weer kennis van elkaars schriften, voelt zich vervolgens aangesproken door aangekondigde acties en meldt zich aan om mee te doen. Behalve door de een of andere idee gemotiveerde activisten doet aan "Onkruid"-acties ook nog een groot aantal personen mee, die alleen maar actie willen voeren, actief willen zijn, mee willen doen, erbij willen horen of rellen willen schoppen. Dit laatste werd vooral duidelijk in Groningen bij de munitietransporten van januari 1982, toen zelfs de supportersclub Z-side van FC-Groningen meedeed.

14. Er bestaat een Landelijk Overleg Onkruit (LOO) dat meestal eens in de veertien dagen plaatsvindt in Utrecht. Hier komen - bij voorkeur roulerende - vertegenwoordigers van de lokale groepen bijeen om te spreken over lokaal gevoerde of te voeren acties en over acties waarbij "landelijk gemobiliseerd" moet worden, d.w.z. dat voor het welslagen van de actie een dermate groot aantal deelnemers nodig is, dat men verzoekt om deelname van zoveel mogelijk "Onkruiters" uit zoveel mogelijk plaatsen.
15. In het anti-militarisme en om de beweging "Onkruit" heen is een aantal nevenverschijnselen ontstaan, zoals:
 - a. PDK - Politiek Dienstweiger Kollektief, d.w.z. pogingen om een zo groot mogelijk aantal totaalweigeraars collectief in de publiciteit te brengen. Er zijn PDK's in Nijmegen, Utrecht en Rotterdam.
 - b. AMB - Anti Militaristies Buro, waar men totaalweigeraars voorlicht en steunt en research pleegt over anti-militaristische doelen (wapenindustrie, wapenresearch, wapenhandel e.d.). Er is een AMB in Nijmegen ("De Mouterij", de Ruyterstraat 17) en één in Breda in oprichting.
 - c. Herhalingsweigeraars, d.w.z. grootverlofgangers, die in de loop der tijd "tot andere gedachten gekomen zijn m.b.t. het militarisme" en daarom nu nooit meer in dienst willen.
 - d. Antinor, een beweging van ouders van ex- en a.s. totaalweigeraars, die niet begrijpen "waarom het pacifisme van hun zoons ertoe moet leiden dat zij als gevaarlijke misdadigers in de gevangenis gestopt worden".
16. Publicaties van "Onkruit", die op min of meer geregelde basis verschijnen, zijn:
 - a. "De Schoffel", gepubliceerd in Nijmegen; inlichtingen bij Postbus 569 aldaar;
 - b. "De Totaalweigernieuwsbrief", gepubliceerd in Groningen; inlichtingen bij Postbus 7007 aldaar.

IDEOLOGIE

17. Zoals reeds eerder aangehaald is "Onkruit" in wezen een anti-militaristische beweging en richtten haar acties zich in den beginne eigenlijk vooral op militaire doelen.

Het streven hierbij was om evenementen, waarbij de overheid trachtte de krijgsmacht dichterbij het publiek te brengen, zodanig te verstoren dat het voordelig effect van de manifestatie omgebogen werd in een negatief beeld van de krijgsmacht. Dit resulteerde in acties bij commando-overdrachten (Korps Mariniers), Open Dagen van Luchtmachtbases, banenwinkels van de Landmacht e.d.

18. Als reactie echter op aanhoudingen van totaal-weigeraars en van actievoerders en de daarop volgende veroordelingen door de rechterlijke macht richtte "Onkruid" haar aandacht weldra ook op politie- en justitie-objecten. Tegelijkertijd werden de meer theoretisch geschoolden in de beweging zich ervan bewust, dat niet alleen de krijgsmacht als militaristisch te beschouwen was, maar ook de aan de krijgsmacht leverende industrie en handel en de daarmee verbonden belangen.
19. De kreet "Militair Industrieel Kompleks" (MIK) begon steeds meer gebruikt te worden als aanvulling op de kreet "Militair Administratief Kompleks" (MAK). Het hele MIKMAK is in de zienswijze van "Onkruid" min of meer op te vatten als het uitvoerend orgaan van het Kapitaal, de drijvende kracht achter het kille, onmenselijkende, onderdrukkende systeem, waartegen men zich moet verzetten.
20. "De Groene Amsterdammer" van 27 januari jl. gaf onder de kop "De strategie van Onkruid: De chaos is ontdekt" de volgende omschrijving:

"De motor achter dit verzet is niet het zicht op een alternatief toekomstbeeld, maar bestaat veel meer uit een afkeer van bestaande wantoestanden".

"Men weigert te staren naar ideaalbeelden van de toekomst, "realistische alternatieven" of eisen. Omdat dit alles deel uitmaakt van de orde die afgewezen wordt. Een orde waarin, zoals een Onkruid het cynisch uitdrukte, progressieve groepen vaak met de beste bedoelingen strijden om de ontmenselijking van de samenleving op een meer democratische wijze tot stand te laten komen. De beste garantie voor de opbouw van een menselijke maatschappij ligt volgens Onkruid niet in een goed bestuur over die samenleving, maar in het feit, dat er aan de basis weerbare mensen zijn".
21. Naar het MIKMAK wordt ook onderzoek gedaan met het doel aan te tonen hoe de belangen van het leger, de industrie, het kapitaal, het parlement en de overheid met elkaar verweven zijn, waardoor langs de weg van het parlementaire protest geen positieve uitwerking op wantoestanden te verwachten is.

22. In de loop van de tijd heeft de mening bij "Onkruit" postgevat, dat er ook meer en meer sprake is van een soort "verborgen" militarisme, hetgeen wil zeggen dat er tegenwoordig speciaal geselecteerde eenheden zoals ME, Marechaussee, Nationale Reserve, Mariniers of Commando-troepen klaar staan om stakingen te breken of binnenlands verzet de kop in te drukken. Hierdoor is de invloed van de gewone dienstplichtige, die vroeger voor deze taken ingezet werd en wiens eventuele weigering het hele systeem aan het wankelen bracht, afgenomen. Daarmee verdween ook de noodzaak om door middel van nationalisme, openlijk machtsvertoon en vaak fascisme de massa achter zich te krijgen. Het militarisme van nu tendeert ertoe om zich zoveel mogelijk aan alle waarnemingen te onttrekken en eventueel lastige mensen buiten te sluiten.
23. Ook "Onkruit" kan overigens een zekere elitaire houding aangewreven worden. Men stelt in "Schoffel" nr. 7 m.b.t. het verzet tegen de munitie-treinen het volgende:

" ... Dat GERRITSMA van het IKV (Trouw van 20-1-82) bokkades niet ziet zitten, omdat dat alleen maar kan als een meerderheid van de bevolking tegen het transport is, is voor zijn rekening. Verzet tegen een steeds verdergaande bewapening kan niet wachten tot de meerderheid van de bevolking dat inziet. Daarbij wordt iedereen bedreigd door die opeenstapeling van steeds vernietigender wapentuig en heeft dus ook het recht zich daartegen te verdedigen. De acties tegen het munitietransport zijn dan ook terecht!"

DE ACTIES

24. Het valt buiten het bestek van deze beschouwing om een gedetailleerde analyse te geven van alle ca. 200 acties, die tot nu toe onder de noemer "Onkruit" gepleegd zijn en daarom schetsmatig het volgende. De actiedoelen van "Onkruit" kunnen in categorieën worden onderverdeeld:

a. Militaristische doelen

Hierbij bestaat de voorkeur voor objecten of evenementen, die te maken hebben met voorlichting, werving, public relations, e.d. Op deze terreinen, waarbij de overheid tracht om defensie dichterbij het publiek te brengen, worden door "Onkruit" acties ondernomen om het voordelig effect van deze manifestaties in een negatief beeld van de strijdmacht om te buigen. Zo zijn in de afgelopen jaren o.m. acties gepleegd tijdens de viering van het 60-jarig bestaan van de Koninklijke Luchtmacht te Deelen, de aflevering van de eerste F-16 straaljager op Leeuwarden, de vliegshow op Twente en de commando-overdracht van het Korps Mariniers.

b. Militaire doelen

Het onderscheid tussen militaire doelen en militaristische doelen is bewust gemaakt. Gaat het bij de laatste om meer of minder ludieke - zij het vaak met aanzienlijke schade gepaard gaande - propagandistische acties tegen propaganda van overheidswege voor het defensie-apparaat, bij militaire doelen gaat het om het overvallen c.q. saboteren van objecten, die direct met de militaire inspanning te maken hebben.

Voorbeelden hiervan zijn: de overval op het gebouw van het Provinciaal Militair Commando-Noord Holland in Amsterdam en de acties in januari 1982 in Groningen en Deventer om Amerikaanse munitietreinen tegen te houden.

25. Teneinde de wijze van optreden bij het ageren tegen deze "militaire" doelen te illustreren, volgen hier enige gedetailleerde beschrijvingen van recente acties:

a. PMC - NH/20 mei 1981

(1) Door het inslaan van een ruit omstreeks 18.00 uur verschaftte zich een 25-tal Onkruiters toegang tot het PMC-gebouw. Zij sommeerden de aanwezige dienstdoend officier van garnizoenspiket om achter zijn bureau te blijven zitten en gingen er vervolgens toe over een aantal kasten en bureaux open te breken c.q. op straat te gooien. De in de kasten aanwezige documenten werden in plastic vuilniszakken gestopt, waarna een buiten gebleven ondersteuningsploeg er met deze zogeheten "Onkruitbuit" van doorging. Ook de overvallers konden voor de komst van te laat gewaarschuwde Koninklijke Marechaussee een goed heenkomen zoeken.

(2) Deze actie werd begeleid door het tegelijkertijd uitkomen van het door "Onkruit"-Amsterdam gepubliceerde boekje "Oorlog in Nederland, het geweer van je buurman", dat een beschrijving gaf van de organisatie van het Nationaal Territoriaal Commando (NTC), de PCM's, de Nationale Reserve (Natres) en de inzet van het leger, bij binnenlandse acties. De zaak kreeg een nasleep door de publicatie door "Onkruit" van de "PMC-papers": nrs. 1 t/m 5, waarin men de buitgemaakte documenten gedeeltelijk en zodanig bewerkt reproduceerde dat men daarmee tot genoeg van het actiewezen aantoonde dat Nederlandse legereenheden - en in elk geval de Natres - getraind werden op inzet bij binnenlandse onrust (waarmee bedoeld werd: acties van o.m. de krakers en de Anti-kernenergie-beweging met een ernstig ordeverstoring effect).

b. Transport per NS van Amerikaanse munitie - 18 t/m 25 januari 1982

De onrust, ontstaan bij dit transport en de aandacht hieraan geschonken door de landelijke publiciteitsmedia liggen nog vers in het geheugen. Volstaan moge daarom worden met het volgende: nog nooit heeft in Nederland een betrekkelijk klein aantal mensen (totaal maximaal 1000 personen) zo langdurig (een hele week) zo hardnekkig, zoveel overlast bezorgd aan zowel het transport zelf als aan het overige goederen- en reizigersvervoer. Tegelijkertijd kregen "Onkruit"-acties een geheel nieuwe dimensie. Onder dekking namelijk van de rest van het actiegebeuren, de menselijke blokkades, waaraan behalve door Onkruiters ook door AKB'ers, CPN'ers, PSP'ers en rellenschoppers werd meegedaan, werd op vrij uitgebreide schaal sabotage gepleegd aan de relaïskasten voor de seinen, werden materiële blokkades opgericht en werden echte en nepbommen geplaatst en bommeldingen gedaan.

c. Objecten die te maken hebben met de rechtspleging in Nederland.

Bij deze acties gaat het voornamelijk om de rechtspleging ten aanzien van dienstweigeraars aan de kaak te stellen. Ondernomen acties op dit terrein: bekladden van het Huis van Bewaring, poging om gevangenen kameraden te ontzetten, acties bij Nieuwersluis, demonstraties in gerechtsgebouwen e.d.

d. Objecten en organisaties die kenmerkend zijn voor de militarisering van onze samenleving

De antipathie van "Onkruit" richt zich o.m. op de particuliere bewakingsdiensten, die worden gezien als eenheden van een privé-leger, als orde-diensten van het kapitalisme. "Onkruit"-aanhangers hebben camera's bij banken in Amsterdam vernield, terwijl hier en daar ook banden van door bewakingsdiensten gebruikte voertuigen zijn doorgeprikt. Ook de acties tegen het militaire speelgoed in warenhuizen dienen in deze categorie actiedoelwit-ten te worden ondergebracht.

e. Objecten en organisaties deel uitmakend van het z.g. militair Industriële complex

Deze acties welke ondernomen zijn bij de defensie-industrie verdienen speciale aandacht, omdat zij de beveiliging van defensie-geheimen soms in ernstige mate kunnen aantasten. We zien bij de hier bedoelde acties een aantal gemeenschappelijke kenmerken waaruit een actiemethodiek is te construeren. Hiertoe zullen we het verloop van de acties bij vijf organisaties in gestileerde vorm schetsen. Het betreft achtereenvolgens de gebeurtenissen bij De Kruithoorn, Wilton-Fijenoord, RVO/TNO, RDM en MTMC.

(1) De Kruithoorn - 24 oktober 1979

Om 14.15 arriveren twee bestelbussen bij de ingang van het bedrijf. Eén persoon probeert de dienstdoende bewaker af te leiden ("mag ik even bellen"). Te zelfder tijd stormen 60 personen uit de busjes het terrein op en begeven zich naar het hoofdgebouw. Men probeert de medewerkers er van te overtuigen dat het bedrijf bezet is.

Er wordt een begin gemaakt met het afsluiten van de toegangsdeuren en opwerpen van een barricade met bureaux en kasten. Een gedeelte van de actievoerders gaat niet naar binnen maar verzorgt buiten het demonstratieve element van de actie. Er worden leuzen geschreeuwd en gekalkt.

Het voornemen van de actievoerders binnen was zonder twijfel om documenten in handen te krijgen, welke zouden moeten aantonen dat het bedrijf wapentuig aan allerlei besmette fascistische regiems levert.

De bedoeling was om de eventueel aangetroffen gegevens aan sympathisanten elders door te bellen, hetgeen ook gedaan is; er werd echter niet veel belangrijks aangetroffen. De actievoerders, die zich binnen bevonden, zijn door politie-Den Bosch aangehouden en naderhand justitieel vervolgd.

(2) Wilton Feijenoord - 23 mei 1980

Om 07.40 uur verzoeken 10 personen toegang tot de werf. Zij geven voor werknemers te zijn van een bedrijf, dat werkzaamheden op de werf verricht. De poging om op deze wijze het terrein te betreden mislukt, omdat de dienstdoende bewaker een en ander bij het betreffende bedrijf controleert. Een vijftal actievoerders slaagt er niettemin in om het terrein te betreden, naar alle waarschijnlijkheid door een gat in de omheining te knippen. Er wordt vervolgens met verf- en rookbommen naar een in aanbouw zijnd Indonesisch korvet gegoid. Ook wordt een spandoek ontvouwd. Na deze actie zijn geen aanhoudingen verricht.

(3) RVO / TNO - 11 september 1980

Om 07.40 meldt een jongeman zich bij de portier en leidt diens aandacht af door het stellen van enige vragen. Een twintigtal jongelieden stormt daarop naar binnen en rent de trap op naar de 4e etage alwaar zich de archiefruimte bevindt. De desbetreffende vleugel wordt afgegrendeld met touwen. Verder wordt een barricade op geworpen met tafels en bureaux. De vleugel en het geheime archief blijven ongeveer één uur in handen van de actievoerders. In die tijd worden rapporten en andere paperassen aan de voorzijde van het gebouw naar buiten geworpen.

Terwijl alle aandacht is gericht op deze voorzijde wordt een geselecteerde hoeveelheid rapporten aan de achterzijde naar buiten geworpen en door een actievoerder opgevangen. Deze wordt door een TNO-medewerker onderschept. Niet duidelijk is geworden of er niet meer rapporten naar andere actievoerders geworpen zijn en op die manier in handen van "Onkruid" zijn geraakt. Ook bij deze actie vindt een buitengebeuren plaats. Pamfletten worden verspreid en leuzen worden gescandeerd.

Het doel van de actie was om gegevens in handen te krijgen over de werkzaamheden van het Prins Maurits Laboratorium, waarover door "Onkruid" zeer negatief wordt geoordeeld. Het resultaat van deze actie is geweest dat verscheidene - ook geheime - documenten in handen van "Onkruid"-aanhangers zijn geraakt.

De daadwerkelijke bezetters van dit gebouw werden door de gemeentepolitie van Den Haag gearresteerd. Tien ervan waren totaal-weigeraars en zijn overgegeven aan de marechaussee. De overigen zijn heengezonden.

(4) RDM - 11 maart 1981

In de morgenuren renden enkele tientallen jongelieden naar binnen, die zich via de trap naar de 3e etage begaven, alwaar zich de "directie"-vleugel bevindt. Na enkele omzwervingen belanden zij uiteindelijk in de off-shore afdeling. Daar worden de ramen wit geverfd en de deuren afgegrendeld. Buiten wordt door een gedeelte van de actievoerders gedemonstreerd. Kasten en bureaus worden opengebroken om documentatie materiaal te bemachtigen. Naar alle waarschijnlijkheid werd gezocht naar het z.g. Taiwan-contract of andere voor het RSV-concern "belastende" papieren.

Het naar buiten werpen van papieren was in dit gebouw onmogelijk in verband met het feit dat de ramen niet kunnen worden geopend (airconditioning). Door de actievoerders werden veel vernielingen aangericht.

De bezetters - 31 in getal - werden allen aangehouden door de gemeentepolitie van Rotterdam. Drie van hen bleken Franse dienstweigeraars te zijn, die uiteindelijk terug naar Frankrijk zijn getransporteerd.

Drie anderen konden niet worden geïdentificeerd. Van de overigen zijn er dertien vervolgd en in eerste instantie veroordeeld tot vijf maanden (waarvan drie voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar).

In hoger beroep vielen de straffen aanzienlijk lager uit, nl. 6 weken, waarvan 3 voorwaardelijk.

NB.: De acties bij RVO/TNO en bij RDM hadden gemeen dat zij allebei begeleid werden - net zoals de actie bij het PMC - door de publicatie, ditmaal door Onkruit-Nijmegen, van een boekje resp. "Hersenen des Doods" en "Handelaren des Doods" geheten, waaruit blijkt dat Onkruit redelijk goed op de hoogte is van de door de defensie-industrie verrichte werkzaamheden. Een interessante bijzonderheid bij de RDM-actie is, dat voor de persverklaring het briefhoofd werd gebruikt van een Geheim geclassificeerd Natostuk dat bij de RVO/TNO actie was buitgemaakt.

(5) MTMC (Military Traffic Management Control) - 23 februari 1982

Deze - Amerikaanse - militaire instelling verzorgt en begeleidt transporten van Amerikaans militair materieel t.b.v. de in heel Europa gelegerde Amerikaanse troepen. Zij is gehuisvest in het gebouw van de Nederlandse firma "Kühne en Nagel" in de Rotterdamse haven. Reeds bij acties in 1981 en uit geschriften van Onkruit was geconstateerd, dat het MTMC de belangstelling van Onkruit genoot. De gang van zaken was hier als volgt.

Even voor tieners 's-ochtens stoppen een aantal busjes voor de ingang van het terrein, waarna er een hondertal actievoerders uitstappen, die het terrein opstormen richting ingang MTMC.

Daar wordt met verf en rookbommen gegooid naar het gebouw en naar erbij geparkeerd staande auto's, waarna men het terrein weer afstormt - met medeneming van de kettingen die gebruikt waren om de hekken open te houden, zodat men niet ingesloten kon worden. Vervolgens begeeft men zich in demonstratieve optocht naar het gebouw van de Marechaussee-brigade en daarna naar het Huis van Bewaring. Bij beide objecten wordt met verf- en rookbommen gegooid. Deze actie was evenals de vorige bedoeld als een "oppakactie", d.w.z. bij de bezetters bevonden zich één of meer totaalweigeraars, die door de Marechaussee werden gezocht.

Doel zowel als begeleiding van de actie - er werden pamfletten verspreid, waarin een redelijke hoeveelheid research was neergeslagen - doen vermoeden dat de actie oorspronkelijk bedoeld was als een bezettingsactie van het MTMC, waarbij dan n.a.w. getracht zou worden documenten buit te maken die aan zouden kunnen tonen dat het MTMC via de Rotterdamse haven ook kernwapens aanvoert of aangevoerd heeft - iets dat Onkruit-Rotterdam in haar geschriften steeds weer poneert.

Wellicht heeft de angst voor het optreden van de ME - Dode- waard '81 en Groningen '82 - ervoor gezorgd dat men tijdens de "verzamelingsbespreking" van de actie besloot het oorspronkelijk voornemen: het MTMC bezetten en zich allemaal laten oppakken - zoals een Onkruid-woordvoerder in het Rotterdams Nieuwsblad van 24-2-'82 toegaf - niet heeft uitgevoerd.

DE MODUS OPERANDI

26. Uit datgene wat in het verleden binnen het actiewezen over Onkruid-acties bekend is geworden valt het volgende op te maken: Locale, c.q. themawerkgroepen (RDM - Kruithoorn - RVO/TNO e.d.) komen op een gegeven moment tot het besluit dat een bepaald object een actie waard is. In het verleden werd dan in het L00 een vrij vage omschrijving gegeven van het actiedoel en de benodigde mankracht. Tegenwoordig wordt - uit angst voor infiltranten - zelfs het actiedoel weggelaten en de actie meestal slechts aangeduid als "op-pakactie"; er is namelijk altijd wel een totaalweigeraar ter beschikking, die nog aangehouden moet worden om berecht te worden of zijn straf te ondergaan.
27. Op basis van vrijwilligheid wordt dan - na ruggespraak met de eigen achterban - besloten tot "landelijke mobilisatie", waarna zo kort mogelijk voor de actie bekend wordt gemaakt waar en wanneer het verzamelen is - altijd kort voor het tijdstip van de actie. Op het verzamelpunt wordt dan de actie besproken. Heeft men uiteindelijk toch geen zin om mee te doen dan mag men eventueel weggaan, maar men is dan verplicht zijn - met identiteitspapieren aangetoonde - naam en adres op te geven.
28. Het object van de actie is altijd vrij goed verkend door de organiserende groep en wordt n.a.w. enige tijd voor de actie onder constante observatie gesteld om te kunnen bepalen of de plannen uitgelekt zijn en er voorzorgsmaatregelen worden getroffen. Mocht dit zo blijken te zijn, dan wordt de actie op het verzamelpunt tot een nadere datum uitgesteld.

CONCLUSIE

29. Uit het niveau van de door "Onkruid" gepubliceerde geschriften, zoals "De Schoffel", "Het Geweer van je buurman", "de PMC-papers" en de "Hersenen en Handelaren des Doods" valt te constateren dat het intellectuele peil van - in elk geval een aantal - Onkruiders vrij hoog is.

Zij zijn getraind in het doen van research en in het spelen met woorden, zodanig dat hun geschriften in elk geval ten genoegen van het "actiewezen" aantonen wat men wil dat ze aantonen. Onkruiters beschikken - terwijl ze gehandicapped worden door de basisdemocratie en -autonomie - over een goed organisatievermogen en hebben de moed van hun overtuiging, ondanks het feit dat zij eigenlijk doodsbenuwd zijn voor de mogelijke consequenties van hun acties voor henzelf.

30. Binnen "Onkruit" is - net als binnen de rest van het actiewezen - de geweldsdiscussie nog in volle gang. De acties van de nauw met "Onkruit" gelieerde "Willy Wortel met zijn lampjes" evenals de sabotage-actie bij de munitietreinen en de andere onder de noemer "Onkruit" gevoerde acties hebben bewezen, dat "Onkruit" in feite steeds meer bereid is tot het toepassen van geweld. In hoeverre de steeds kleiner wordende bereidheid van de overheid tot het tolereren van de aantasting van de openbare orde en veiligheid en in feite van de democratische rechtsorde, een gunstige invloed op de geweldstoepassing zal hebben is op het ogenblik niet te zeggen. Een andere even plausibele mogelijkheid is, dat men onderduikt in het illegale verzet. Zoals twee actievoerders het onlangs zeiden: "Het enige waar wij nog nee tegen zeggen is tegen stenguns" en "Alles mag, behalve zeggen hoe het moet".

DISTRIBUTIE

	<u>Ex-nr.</u>
SECRIESTAF t.b.v. CMS, PCMS, CKAB, MILJUZA	1
SECRIESTAF t.b.v. roulatie plannen SCPLANSTAF, PLAN, ORG, TAKT, LUVRT, NATO	2
SECRIESTAF t.b.v. roulatie operatiën t.w. SCOPNSTAF, LOG, TWV, HWO	3
HOPS	4
HVERB	5
CDS	6
IGK t.a.v. SOKM	7
DMKM tevens voor HCOFINMAT, HWAPCOMSYS	8 - 9
DPKM	10
CHYD	11
CKMARN/G-2 tevens voor C1-AGGP, C WINFCIE	12 - 14
CZMNA d.t.v. SOI	15 - 16
MARAT BONN	17
MARAT LONDON	18
MARAT PARIJS	19
MARAT WASHINGTON	20
BVD/KCP	21
COORD. INL. EN VEIL. DIENSTEN NEDERLAND	22
HLAMID	23
HLUID	24
HTIVC	25
HCAC	26
HINL	27
CZMNED	28 - 30
CEKD/CGES	31
CFREGRON	32
IN DIENST ZIJNDE SCHEPEN	33 - 53
COZD	54
IN DIENST ZIJNDE ONDERZEEBOTEN	55 - 60
CMBFLOT 1	61

	<u>Ex.nr.</u>
CMBFLOT 3	62
CHELIGR	63
VOKIM	64
CMKERF	65
COPSCHOOL	66 - 67
DCAWCS	68
HANTAC/VzCOTADO	69 - 70
CMARPATVLIGR d.t.v. OIMVKV	71 - 72
CVSQ 2	73
CVSQ 320	74
CVSQ 321	75
CMMRIJNMOND	76
CMMSCHELDE	77
CMMTEXEL	78
CMMIJMOND	79
HDGB	80

NB.: De exemplaren 28 t/m 80 d.t.v. Hoofd Dienst Geheime Boekwerken te Den Helder.

NB.: Ten overvloede wordt opgemerkt dat m.i.v. PIR 1982/1, adressanten zelf verantwoordelijk zijn voor registratie en vernietiging (conform VVKM 8) van de door hen ontvangen Inlichtingenrapporten.